

18.10.2023

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**18 Ekim 2023
Çarşamba**

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

18 Ekim 2023 Çarşamba

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

ATAMA KARARLARI

— Cumhurbaşkanlığı Tarafından Yapılan Atamalar Hakkında Kararlar (Karar: 2023/463, 464, 465, 466, 467, 468)

YÖNETMELİK

— Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi Ön Lisans ve Lisans Eğitim-Öğretim Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

TEBLİĞLER

— İcra ve İflâs Kanununun Geçici 20 nci Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ

— Faturakom Ödeme Hizmetleri A.Ş.’nin Faaliyet İzni Kapsamının Genişletilmesine İlişkin Karar

— Föy Fatura Ödeme Kuruluşu A.Ş.’nin Faaliyet İzni Kapsamının Genişletilmesine İlişkin Karar

— Paybull Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para A.Ş.’nin Faaliyet İzni Kapsamının Genişletilmesine İlişkin Karar

— Paynet Ödeme Hizmetleri A.Ş.’nin Faaliyet İzni Kapsamının Genişletilmesine İlişkin Karar

— Paytrek Ödeme Kuruluşu Hizmetleri A.Ş.’nin Faaliyet İzninin Geçici Olarak Durdurulmasına İlişkin Karar

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI

— Anayasa Mahkemesinin 1/6/2023 Tarihli ve E: 2021/5, K: 2023/109 Sayılı Kararı

— Anayasa Mahkemesinin 26/7/2023 Tarihli ve E: 2023/43, K: 2023/141 Sayılı Kararı

— Anayasa Mahkemesinin 20/6/2023 Tarihli ve 2020/24822 Başvuru Numaralı Kararı

Gıdanın yüzde 30'u tedarik sürecinde kaybediliyor

Sürdürülebilirlik Akademisi ve TÜGİS iş birliğinde, T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı destekleriyle, düzenlenen 'Sürdürülebilir Gıda Zirvesi'nin ilk gününde gıdanın geleceği konuşuldu.

Nüfus artarken, yaşanan gıda israfına da dikkati çeken sektör temsilcileri, "Türkiye'de günde üretilen 80 milyon adet ekmeğin, 14 milyon adedi israf ediliyor. Gıdanın yüzde 30'u, yani 3'te 1'i tedarik sürecinde kaybediliyor" uyarısı yaptı. Uzmanlar, artan nüfusu beslemek için hayvan kesmeden kök hücre ve bitkisel üretimle et ve süt ürünleri üretimine ilginin arttığına dikkat çekti.

Sürdürülebilirlik Akademisi ve TÜGİS tarafından her yıl Dünya Gıda Günü ile eş zamanlı gerçekleştirilen "Sürdürülebilir Gıda Zirvesi" gıda endüstrisinin mevcut sınırlarını ve gıda sistemlerindeki durumu mercek altına aldı. Bu yıl 9'uncusu düzenlenen zirvenin ilk gününde, 13 oturumda gıda sanayinden yarının gıdalarına, sürdürülebilir tedarik zincirinden gıda inovasyonlarına kadar önemli konular ele alındı. Kamu, sivil toplum, akademisyenler, sektörün önde gelen markaları, girişimci ve yatırımcıların geniş katılım gösterdiği zirvede, gıda israfı uyarısı yapıldı. Yaşanan gıda israfına dikkati çeken sektör temsilcileri, "Türkiye'de günde üretilen 80 milyon adet ekmeğin, 14 milyon adedi israf ediliyor. Gıdanın yüzde 30'u, yani 3'te 1'i tedarik sürecinde kaybediliyor" uyarısı yaptı. Uzmanlar, artan nüfusu beslemek için hayvan kesmeden kök hücre ve bitkisel üretimle et ve süt ürünleri üretimine ilginin arttığına dikkat çekti.

Yeşil dönüşüm odak noktamız

Zirvede konuşan Ticaret Bakanlığı Bakan Yardımcısı Mahmut Gürcan, bakanlık bünyesinde yeşil dönüşüm, akıllı ulaşım, iklim değişikliğiyle mücadele konusunda çalışmalar yaptıklarını söyledi. Gıda israf ve kayıpların azaltılması, hileli gıdanın önlenmesi ve organik tarımın artırılması gibi hedeflere ulaşmak için çalıştıklarını söyleyen Gürcan, sözlerini şöyle sürdürdü: “Yeşil dönüşüm perspektifiyle hareket ediyoruz. Yenilenmiş ürünlerin satışına yönelik yönetmelik bu çalışmalarımızın bir örneği. Tablet, telefon, oyun konsolları gibi elektronik ürünlerin yenilenerek satışa sunulmasının önü açıldı. Önümüzdeki dönemde bunun kapsamını genişleteceğiz. İthal edilen bu ürünlerde, dış ticaret açığımızın kapatılmasına da katkı sağlayacağını öngörüyoruz. Yine sıfır atıkta, gıda başta olmak israf profilini ortaya koyan bir çalışma başlattık. Haksız fiyatla mücadeleye yönelik çalışmalarımız da sürüyor. Bu kapsamda 81 ilde müfettişlerle denetimler aralıksız sürüyor. Bu kapsamda 2023 yılında fahiş fiyat uyguladığı tespit edilen firmalara yaklaşık 90 milyon TL idari para cezası kesildi. Tarım ürünlerinin modern depolanması için lisansı depoculuk hayata geçirildi ve 45 ilde 184 lisanlı depo işletmemiz, şubeleriyle birlikte 288 noktada lisanslı depoculuk gösteriyoruz. Bu işletmelerin toplam depolama kapasitesi 9,7 milyon tona ulaştı. Lisanslı depolardaki malların alınıp satıldığı, Türkiye ürün ihtisas borsasındaki işlem hacmi de 163.87 milyar TL’ye ulaştı.”

Stokçuluk yapanlara 142,5 milyon TL ceza

Vatandaşları korumaya yönelik faaliyetleri de sürdürdüklerinin vurgulayan Gürcan, otomotiv ve emlakta fahiş fiyatlara yönelik çalışmalarını sürdürdüklerini, stokçulukla ilgili de önemli adımlar attıklarını açıkladı. Gürcan, “Otomotivde 6 ay 6 bin kilometre olarak bilinen pazarlama ve satış kısıtlamasına yönelik düzenlemeyi hayata geçirdik. Süreci 1 Ocak 2024’e kadar uzattık. Kuralı ihlal eden 126 firmaya ceza kesildi. Stokçuluk yapan 28 firmaya da 142,5 milyon TL idari para cezası uyguladık” diye konuştu.

Suyun bilinçsiz kullanımı endişeleri artırıyor

Türkiye Gıda Sanayi İşverenleri Sendikası (TÜGİS) Yönetim Kurulu Başkanı Kaan Sidar, zirvenin açılışında yaptığı konuşmada, gıdada sürdürülebilir kavramını bütüncül bir şekilde ele almak gerektiğini, sorunları belirlemek kadar çözüm üretmenin de büyük önem taşıdığını vurguladı. Kuraklıktan olumsuz etkilenmede tarımı ve gıdanın ilk sıralarda yer aldığına vurgu yapan Sidar, sözlerini şöyle sürdürdü: “Su kaynakları kısıtlı ve tarımda suyun bilinçsiz kullanımı endişelerimizi artırıyor. FAO’nun ‘su hayattır’ mottosundan yola çıkarsak, günlük gıda ihtiyacı için 4 ton suya ihtiyaç var. Tarım uygulamaları, su kaynaklarını etkiliyor. Bu noktada adımlar atılması gerekiyor, yoksa geç kalacağız. Gıda israfı da bir başka önemli sorun. Dünyada üretilen gıdanın yüzde 30’u sevkiyat sırasında israf oluyor, uygun olmayan nakliye ve depolama koşullarından dolayı.”

Gıda sanayisi teşvikle desteklenmeli

Sürdürülebilirlik Akademisi Başkanı Murat Sungur Bursa, gıdanın geleceği için değişim ve dönüşümü esas aldıklarına vurgu yaptı. Bu yıl Cumhuriyet'in 100'üncü kuruluş yıl dönümünün kutlandığını anımsatan Bursa, "İkinci yüz yılda çok büyük hedeflerimiz var ve bu hedeflerin ötesine geçmek için çalışmalıyız. En önemli sorunumuz çalışma ve üretme. İki başlığı gerçekleştirmek için, gerçek anlamda Kurtuluşu Savaşı seferberliği kadar büyük seferberlik ilan etmeliyiz" dedi. İşsizliğin yaşandığı ortamda birçok işletmenin çalıştıracak eleman bulamadığını dile getiren Bursa, "Turizm bölgesine gidin lokanta, tarlaya giden işçi, sanayiye gidin çırak, kalfa, işçi... Bütün bunlarda eksiklikler görüyoruz, o nedenle çok gayret etmeliyiz" dedi. Gıdada bir konuya dikkati çeken Bursa, "Son dönemde savunma sanayisindeki başarılar göğsümüzü kabartıyor. Bizim gıda sektöründe, nasıl ki savunma sanayine yönelik teşvikler veriliyor, gıda sektöründe de önemli alt yapı desteklerine ihtiyacımız var" diye konuştu.

Güçlü değil, güçlendiren liderler

Yıldız Holding Yönetim Kurulu Başkan Vekili ve CEO'su Mehmet Tütüncü, dünyada birçok şeyin hızla değiştiğini, hızlı değişimin de belirsizlik ortamı yarattığına işaret ederek, bunun hızlı öğrenmeyi zorunlu kıldığını vurguladı. Tütüncü, şöyle devam etti: "Sürekli öğrenmeye geçmemiz gerekiyor. Her şey değişirken, günümüzde liderlik ve şirket kültürü modelinin de değişmesi gerekiyor. Bugünkü işimize odaklanırken, geleceği de düşünmeli. Liderler artık birden fazla şapka takmak zorunda. Sadece bugüne odaklanırsak, geleceğe yanıt vermek için geç kalabiliriz. Güçlü liderler değil, güçlendiren liderler olmalı. Hep 'lider burada' demek zorunda değilsiniz ancak çalışanın ihtiyacı olduğunda yol göstermelisiniz. Bunu yapmak için de işin dinamiklerini iyi bilmek gerekiyor." Bu noktada üç kritik konuya vurgu yapan Mehmet Tütüncü, bunları belirsizlik - gündemi yönetmek, şirket hedeflerini, yüksek performansı yönetmek ve şirketleri geleceğe hazırlamak olarak sıraladı. Gıdanın stratejik bir ürün olduğuna vurgu yapan Tütüncü, "İnsan var olduğu sürece gıdaya ihtiyaç olacak. Gıdada riskler her geçen gün büyüyor. Artan göçler de gıda krizine aslında yol açıyor. Bir yer gıdaya ulaşamazken, bir yere talep yığılıyor. Bioçeşitlilik kaybı da sorun yaratıyor. Su konusu da öncelikli problemlerden biri. Gıda sofraya gelene kadar üretimin 3'te 1'i yolda kayboluyor. FAO, tarımsal üretimin yüzde 70 artması gerektiğini söylüyor. Biz tarladan sofraya yönelik çalışmalar, sözleşmeli üretim ve eğitimlerle verimliliğin artırılmasını için birçok projeye destek veriyoruz" diye konuştu.

Bitkisel bazlı proteine 250 milyon dolarlık yatırım

Tiryaki Agro CEO'su Süleyman Tiryakioğlu, "Dünya 1950'lerden bu yana verimlilik artışına odaklandı, bu konuda çok önemli atılımlar yaptık. Ancak bu metodun vahşi bir yaklaşım olduğuna, bu yaklaşımın toprak sağlığına, kırsal kalkınmaya ve gıda güvenliğine tehdit oluşturduğuna şahit oluyoruz. Üstüne bir de iklim değişikliği eklenince geleneksel metotların dönüştürülmesi artık zorunlu hale geldi."

Risklere karşı dayanıklı yönetim anlayışı

Ülker CEO'su Mete Buyurgan, iklim kriziyle mücadelede gıda sektörünün değişim ve uyum potansiyeline rağmen bundan etkilenecek sektörler arasında yer aldığına dikkat çekti. Buyurgan şu değerlendirmeyi yaptı: "Ülker olarak küresel gündemler, risk ve fırsatlar doğrultusunda yeni bir sürdürülebilirlik vizyonu oluşturduk. Hedeflerimizi ve çalışmalarımızı Dünyamız, Değer Zinciri, Çalışanlar ve Toplum olmak üzere dört başlık altında topladık. 2050 Net Sıfır yolculuğumuzda, orta ve uzun vadeli hedeflerimizi de bu çerçevede yeniledik. Sürdürülebilir ham madde tedarikine verdiğimiz önemli buğday, fındık, kakao özelinde projeler geliştiriyoruz. Risklere karşı daha dayanıklı bir yönetim anlayışına sahip olarak, liderliğimizi ve rekabet avantajımızı devam ettirmeyi hedefliyoruz."

80 milyon ton ekmek üretiliyor

UNO Yönetim Kurulu Üyesi & CEO Vekili Evin Pehlivanlı, Türkiye'nin kişi başı ekmek tüketiminin en yüksek ülke olduğunu söyledi. Gıda israfının azaltılmasına odaklandıklarına işaret eden Pehlivanlı, israfın hangi noktalarda oluştuğuna ilişkin çalışma yaptıklarını, bunu yakında kamuoyu ile paylaşacaklarını, belirterek, sözlerini şöyle sürdürdü: "Türkiye'de günde 80 milyon adet ekmek üretiliyor, bunun 14 milyon adeti israf ediliyor. Neredeyse ürettiğimiz her 5 ekmekten biri israf ediliyor. Bu 14 milyonun 13,7 milyon adeti ambalajsız ekmekten oluşuyor. İsraf noktalarında, tedarik zinciri ve tüketim noktaları karşımıza çıkıyor. Tüketicilerle hiç buluşamayan ciddi gıda kaybı var. O nedenle ambalaj, gıda için koruma bariyeri. Havadan, nemden koruyor, bozulmasını ve küflenmesini önüyor. Ekmeğe ömür sağlıyor. Ambalaj teknolojileri o nedenle çok önemli. Araştırmalarımız, ambalajlı ürünlerin israfı yüzde 50 azalttığını gösteriyor. Bizim ambalajlarımız, kazara doğaya karışması halinde, 24 ayda çözünerek yok alan ve hiçbir zararlı kalıntı bırakmıyor."

Fiyat artık birinci kriter değil

Omron Endüstri Çözümleri Ülke Müdürü Yusuf Safran, dünyada nüfusun 2050'de 10 milyar, Türkiye'de 100 milyona ulaşmasının beklendiğine işaret ederek, bugünkü tüketim alışkanlıklarıyla devam edilmesi halinde, üç dünyaya daha ihtiyaç olduğunu vurguladı. Ambalaj konusuna da değinen Safran, global ölçekte yüzde 10'unun geri dönüştürülebildiğini, Türkiye'de bu oranın yüzde 9'un altında olduğunu düşündüğünü söyledi. Ayrışmaya izin veren, biyo çözünür yeni nesil paketlemelere ihtiyaç olduğunu vurgulayan Safran, günümüzde tüketici davranışının da değiştiğini belirterek, "Tüketici artık fiyat önemli ancak, etiket bilgilerine, çevreye duyarlılık gibi kriterleri de dikkat etmeye başladı" dedi.

Yeşil dönüşüm OVP'ye girdi

Sütaş Yönetim Kurulu Üyesi ve Sürdürülebilirlik Komitesi Başkanı Duygu Yılmaz, sürdürülebilirlikte artık aksiyon almak gerektiğini vurguladı. Yılma, şöyle devam etti. "Bu yıl o aksiyonların alınması zorunlu hale gelecek, hukuki zorunlulukların olacağı bir yıl. Avrupa Birliği'ne ihracat için. Bu konuda yoğun mesai harcanıyor. Yine Orta Vadeli Program'da (OVP) ilk defa yeşil dönüşüm başlığı açıldı. Bu, Türkiye'nin bu

yolda yapmak istediklerine yönelik önemli bir adım” diye konuştu. Döhler CEO’su Can Aydemir, mevzuat beklemeden her şirketin şapkayı önüne koyup, gerekeni yapması gerektiğini söyledi. Aydemir, çayda ithalatı kesen önemli bir ihracat hikayesi yazdıklarını açıkladı.

Bağını sormayan tüketici geride kaldı

Ferrero Fındık Genel Müdürü Bamsi Akın, dünyada ve Türkiye’de sıfır emisyon için çalışmalar yaptığını, şirketlerin de bunu gündemlerine alması gerektiğini vurguladı. Değerli tarım ve fındık konusuna değinen Bamsi Akın, “Fındık tedarik zincirinin adil, sürdürülebilir ve şeffaf olmasını hedefliyoruz. Türkiye’de fındık değer zincirinin iyileştirilmesi için katkıda bulunmayı hedefliyoruz. Sivil toplum kuruluşları, çiftçi ve değer zincirinin tüm paydaşlarıyla işbirliği yapıyoruz ve herkes için bir fındık sektörü hedefiyle, 2012 yılından bu yana Ferrero Değerli Tarım Sürdürülebilirlik programımızı da yürütüyoruz” diye konuştu. Çocukların oynayarak öğrenmesi kapsamında aktiviteler yaptıklarını belirten Akın, 10 yılda 21 bin aşkın çocuğa ve 9 bine yakın aileye ulaştıklarını söyledi. Tüketicinin artık ne yiyip içtiğini bilmek istediğini belirten Akın, “Üzümünü yiyip bağını sormayan tüketici artık geride kaldı. Tedarikçi şeffaflığı önem arz ediyor” diyerek sözlerini tamamladı.

Sıcaklık artışı riskleri de getiriyor

Pınar Et & Çamlı Yem Başkan Yardımcısı Tunç Tuncer, iklim değişikliğiyle artan sıcaklık karşısında hayvancılık için yem üretiminde daralmaların söz konusu olduğunu belirterek, “Tarım arazilerinin de daraldığını görüyoruz” dedi. Yaşanan gelişmelerin ışığında yapılan araştırmaların gıda kalitesinde de değişiklikler olduğunu gösterdiğine işaret eden Tuncer, sıcaklık artışının yeni riskleri de beraberinde getirdiğini sözlerine ekledi.

Rasyonel tarıma geçmeliyiz

Danone Türkiye Sürdürülebilirlik Lideri Begüm Yontar Avcı, tatlı su kaynaklarını yüzde 74’ünün tarım için kullanıldığını, sürdürülebilirliği sadece karbon salınımına indirgemenin gerçekçi çözümlere götürmeyeceğine işaret etti. İklim değişikliğinden önce su kaynaklarının etkilenmesinin söz konusu olduğunun altını çizen Begüm Yontar Avcı, “Tarım ve hayvancılığın iklim krizinden en çok etkilenecek sektör olduğunu düşünüyorum. Akıllı tarımı hayata geçiremezsek, ürünlere üretim ve erişilebilirlikte sorunlar yaşanabilir. Rasyonel tarım politikalarına geçmeliyiz.”

Sektörümüze öncülük edeceğiz

Palsgaard Türkiye Genel Müdürü Eymen Baltaş Çırağlıoğlu, Palsgaard’ın, bugün 100 yılı aşkın deneyimi, üreticilerin kullanımına sunduğu yüzlerce farklı ürünü ve derin teknik bilgisi ile dünya genelinde gıda, ambalaj ve kozmetik sektöründeki üreticilere emülgatör tedariki sağladığını söyledi. Çırağlıoğlu, “Gıda israfının önlenmesine yönelik yenilikçi yaklaşımlarımız ile alanımızda, sektörümüze öncülük etmeye devam edeceğiz” dedi. Aromsa Yönetim Kurulu Üyesi ve Genel Müdür Yardımcısı Melis Yasa Aytaman ise döngüsel ekonomiye katkıda için çeşitli

uygulamalar yaptıklarını belirterek, “Örneğin; çay, kahve ve domates posaları, narenciye kabuğu gibi çeşitli atıkları farklı ürün gruplarında uyguluyoruz. Hammadde temini konusunda da Ar-Ge sürecinde döngüye dahil edilebilecek maddeleri araştırıyor ve yerel tedariki önceliklendiriyoruz” dedi.

İstanbul Teknik Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Beraat Özçelik, geleceğin gıda mühendislerini yetiştirdiklerini belirterek, “Sürdürülebilirlik konusunu ders içeriklerimize de yerleştirdik, öğrencilerimizi bu konuda donanımlı hale getirmeye çalışıyoruz” dedi. Hayvansal proteinlerin bitkisel yöntemlerle üretilmesine yönelik risklere değinen Özçelik, “Ucuz besin kaynağı olarak hayvancılık ürünlere ihtiyacımız var” dedi. Migros Kalite ve Çevre Yönetimi Direktörü Dr. Hülya Günay, 56 üyesi olan Sürdürülebilir Gıda Platformunda, eş başkanı olduğu Gıda atığı çalışma grubunun çalışmalarından bahsetti. Günay, “Birinci önceliğimiz gıda atığının önlenmesi. Bu noktada sektöre yönelik 5 klavuz hazırladık. Süt ve süt ürünleri, kümes hayvanları, bal, hububat, kuru meyve ve çay sektörü gibi. Bunları ilgi bakanlığımızla da istişare edildi. Daha sonra bunu platform üzerinden duyurup, sektörün kullanımına sunacağız” dedi.

İş dünyasının desteği sürüyor

9. Sürdürülebilir Gıda Zirvesi’nin ana sponsorları Aromsa, Palsgaard, Tiryaki, Uno, Ülker Zirveye Döhler ,Ferrero Fındık,Omron,Pınar,Sütaş platin sponsor; Bizim Toptan,Danone,Haribo,Şok altın sponsor Balparmak ,Cargill, Herbalife,İçim,Komili, Mérieux NutriSciences gümüş sponsor; Züher atıştırmalık sponsoru olarak yer aldı.

Küçükbaş hayvancılık sektörünün kalbi İnegöl'de attı

İnegöl Belediyesi'nin bu yıl 3'üncüsünü gerçekleştirdiği Uluslararası Küçükbaş Hayvancılık Festivali 3 günde 40 bin ziyaretçiyi ağırladı.

EKONOMİ (BURSA) - İnegöl Belediyesi'nin bu yıl 3'üncüsünü düzenlediği Küçükbaş Hayvancılık Festivali, sektör temsilcilerini İnegöl'de buluşturdu. İnegöl Kıvırcığı adı ile bilinen bölgeye has kıvırcık koyun türünün ulusal ve uluslararası alanda tanıtımı ve küçükbaş hayvancılık sektörünün geliştirilmesi adına yapılan festivale 30 katılımcı firma, 140 yetiştirici çiftlik ve 10 resmi kurum ve kuruluş katılım gösterdi.

250 adet kafesli tavuk yetiştiricisinin de yer aldığı festivalde yurt içi katılımcıların yanı sıra; Hollanda, Fransa, İngiltere, Slovakya, Macaristan, Çekya ve Bulgaristan'dan da üreticiler katıldı. Festivalin açış töreninin de yapıldığı ilk gün seminerler, tarım ve hayvancılık alanında fenomen isimlerin katıldığı çeşitli yarışmalar ile dolu dolu geçti. İkinci günü yine seminerlerle başlayan Küçükbaş Hayvancılık Festivali, öğleden sonra Damızlık Koç Yarışmasına ev sahipliği yaptı. Festivalin üçüncü gününde de yine seminerlerle başlayan gün, öğleden sonra Ulusal Yerli Tavuk Irkları Gösterisi ve akabinde Büyük Süs Tavukları Mezarı ile devam etti.

İnegöl Belediye Başkanı Alper Taban, "3 günlük uluslararası festival boyunca İnegöl'ümüz ve Küçükbaş Hayvancılık Festivalimiz adeta ziyaretçi akınına uğradı. Toplamda yaklaşık 40 bin dolayında ziyaretçinin festivali ziyaret ettiği organizasyondaki arkadaşlarımız tarafından ifade edildi. Ayrıca festivale 30 katılımcı firma, 140 yetiştirici çiftlik ve 10 resmi kurum ve kuruluş stant kurarak katılım gösterdi. Festivalin her geçen yıl büyüyerek ve gelişerek, üzerine koyarak yoluna devam

18.10.2023

ettiğini görmek bizleri de mutlu ediyor. Özellikle yurt dışından farklı ırkların da tanıtılması, üreticilerimizin ufkunu genişletti. Aynı şekilde kıvırcık koyunumuz da yurt içi ve yurt dışından gelen üreticilere tanıtılmış oldu. Burada asıl amacımız İnegöl kıvırcığının üretimini arttıracak adımlar, yaygınlaşması” diye konuştu.

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Yılmaz

12. Kalkınma Planı'nı sundu

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Yılmaz, "İmalat sanayiinin milli gelirdeki payını yüzde 30'un üzerine çıkarmayı, küresel mal ticaretinden yüzde 2'nin üzerinde pay almayı, yüksek teknolojlili ürünlerin imalat sanayii ihracatından yüzde 17 pay almayı ve kalkınma önceliklerimize halel getirmeden net sıfır emisyon hedefine ulaşmayı öngörüyoruz." dedi.

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz, TBMM Plan ve Bütçe Komisyonunda 12. Kalkınma Planı'nı sundu. Yılmaz, küresel ölçekte belirsizliklerin arttığı bir ortamda planların ileriye dönük karar alma süreçlerine yardımcı olma işlevinin daha da önemli hale geldiğini, kalkınma planlarının daha yüksek refah seviyesine ulaşılmasında topluma yol gösterdiğini, kısa vadeli yaklaşımların ötesine geçerek uzun vadeli temel amaç ve öncelikleri ortaya koyduğunu söyledi.

Türkiye'nin en yüksek insani gelişmişlik seviyesindeki ülkeler arasında sıralamasını ileri taşımaya ve üst gelir grubu ülkeler arasına girmesine yönelik hukuktan ekonomiye, eğitimden sağlığa, çevreden uluslararası işbirliklerine kadar birçok konuyu içeren kapsamlı bir politika çerçevesinin oluşturulduğunu belirten Yılmaz, Cumhuriyet'in birikimlerini temel alarak yeni yüzyılın kalkınma alt yapısını oluşturan eser ve hizmetlerin, 21 yıldır Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın güçlü liderliğinde birer birer hayata geçirildiğini ifade etti.

Yılmaz, 12. Kalkınma Planı'nın, Strateji ve Bütçe Başkanlığının koordinasyonunda katılımcı bir yaklaşımla kamu kesimi, özel kesim, sivil toplum temsilcileri ile akademik çevrelerin katkılarıyla hazırlandığını dile getirerek, 2053 perspektifinde dünyada

gelişmiş ekonomilerin oluşturduğu güç merkezlerinin göreceli ağırlığının azalmasının, uluslararası sisteme yeni oyuncuların katılımı ve stratejik ittifakların dahil olmasıyla küresel düzenin daha kapsayıcı ve çok kutuplu bir çerçeveye yeniden şekillenmesinin beklendiğini kaydetti.

Cevdet Yılmaz, Türkiye'nin gelecekteki 30 yılın fırsatlarını iyi değerlendirip risklerini azaltarak, güçlü altyapısı, zengin kaynakları, genç ve dinamik nüfusu, tarihi ve kültürel birikimi ve eşsiz jeopolitik konumuyla hızlı bir kalkınma sürecine gireceğini dile getirdi.

"İşsizlik oranını yüzde 5'in altına düşürmeyi hedefliyoruz"

Yılmaz, gelecek 30 yılda dünyayı şekillendirmesi beklenen gelişmeleri dikkate alarak ülkeyi muasır medeniyetler seviyesinin üzerine çıkarma hedefi doğrultusunda, kapsamlı ve uzun vadeli bir yol haritasını, 12. Kalkınma Planı'yla TBMM'ye sunduklarını anlatarak, Türkiye Yüzyılı'nda, dünyadaki başlıca bilim, teknoloji, üretim, ticaret, kültür ve sanat merkezlerinden biri olarak insanlığa katkı sunan, milli ve manevi değerlerini koruyarak bölgesinin ve dünyanın barış, huzur ve refahı için küresel gelişmelere yön veren etkili, güçlü, müreffeh bir Türkiye'yi hedeflediklerini vurguladı.

Bu vizyona ulaşma yolunda 2053 hedeflerini belirlediklerini aktaran Yılmaz, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Bu kapsamda, üst gelir grubu ülkelerinden biri olarak dünyanın 10 büyük ekonomisi ve satın alma gücü paritesine göre ilk beş ekonomisi arasında yer almayı hedefliyoruz. İmalat sanayiinin milli gelirdeki payını yüzde 30'un üzerine çıkarmayı, küresel mal ticaretinden yüzde 2'nin üzerinde pay almayı, yüksek teknoloji ürünlerin imalat sanayii ihracatından yüzde 17 pay almayı ve kalkınma önceliklerimize hâle getirmeden net sıfır emisyon hedefine ulaşmayı öngörüyoruz. İnsani Gelişme Endeksi'nde ilk 20 ülke arasına girmeyi, ailenin güçlendirilmesini, gelir dağılımında adaleti sağlamayı, çalışma çağındaki her bireyin üretkenliğinden faydalananarak işsizlik oranını yüzde 5'in altına düşürmeyi hedefliyoruz. Bunun yanı sıra dünyanın en değerli 100 markası arasında en az beş markamızın yer almasını, en az beş üniversitemiz dünyanın ilk 100 üniversitesi arasında olmasını, ülkemizin Küresel Yenilik Endeksi'nde ilk 10 ülkeden biri olmasını ve Ar-Ge harcamalarının milli gelirdeki payının yüzde 4 düzeyine çıkmasını öngörüyoruz. Ayrıca, İstanbul'un bilim, teknoloji, kültür, sanat, turizm, ticaret ve finansla küresel bir merkez olmasını, ülkemizin turizm gelirlerinde dünyada ilk üç ülkeden biri ve sağlık turizminde dünyanın merkezi konumunda olmasını da hedeflemekteyiz."

Küresel eğilimler

12. Kalkınma Planı hazırlık sürecinde uzun dönemli perspektifle birlikte, küresel gelişmeleri de dikkate aldıklarını ifade eden Yılmaz, planın, küresel ve bölgesel düzeyde yaşanan jeopolitik gerilimler ve ekonomik dalgalanmaların yanı sıra salgın

hastalıkların, doğal afetlerin, su, gıda ve enerji krizlerinin yeni risk ve belirsizlikleri meydana çıkardığı bir ortamda hazırlandığını anlattı.

2020 yılında yaşanan ciddi daralmaya rağmen, 2019-2023 döneminde yıllık ortalama yüzde 2,5 oranında büyüyen dünya ekonomisinin, 2023 yılında yüzde 3 oranında büyümesinin öngörüldüğünü belirten Yılmaz, 2019-2023 döneminde yıllık ortalama yüzde 1,4 oranında büyüyen gelişmiş ekonomiler ve yüzde 3,3 oranında büyüyen yükselen piyasalar ve gelişmekte olan ekonomilerin 2023 yılında sırasıyla, yüzde 1,5 ve yüzde 4 oranında büyümelerinin beklendiğini, salgın sonrası dönemde toparlanma eğilimine giren ve baz etkisiyle 2021 yılında yüzde 10,9; 2022 yılında ise yüzde 5,1 artan dünya ticaret hacminin 2023 yılında yüzde 0,8 artmasının öngörüldüğünü bildirdi.

2019-2023 döneminde yıllık ortalama yüzde 1,9 oranında artan dünya ticaret hacminin, küresel finansal ve ekonomik koşullardaki beklenen normalleşme eğilimine uygun olarak 2024-2028 döneminde yıllık ortalama yüzde 3,5 oranında artmasının beklendiğini kaydeden Yılmaz, gelişmiş ekonomilerde istihdam odaklı politikaların etkisiyle, 2014-2018 döneminde ortalama yüzde 6,2 olan işsizlik oranlarının, 2019-2023 döneminde ortalama yüzde 5,4 seviyesine gerilediğini söyledi.

Yılmaz, söz konusu ekonomilerde ortalama işsizlik oranının 2023 yılında yüzde 4,4 olarak gerçekleşeceğinin ve 2024-2028 döneminde yüzde 4,5'ler seviyesindeki seyrini sürdüreceğinin tahmin edildiğini dile getirerek, genel işsizlik düzeyinde iyileşme görülmekle birlikte, dünya genelinde işsizlerin yüzde 35'ini oluşturan genç işsizliğin, yaygın bir küresel sorun olmaya devam ettiğine dikkati çekti.

Salgın sonrası görece olarak azalmasına karşın, borçlanma eğiliminin gelecek dönemde de devam etmesi ve 2024-2028 döneminde genel devlet brüt borç stokunun GSYH'ye oranının gelişmiş ekonomilerde yüzde 113,1'e; yükselen piyasalar ve gelişmekte olan ekonomilerde ise yüzde 68,5 seviyesine yükselmesinin öngörüldüğünü anlatan Yılmaz, birçok ülkede yüksek borç seviyeleri, artan finansman maliyetleri, yavaşlayan büyüme ve devlete yönelik artan talepler ile mevcut mali kaynaklar arasında artan uyumsuzluğun yaygınlaştığını kaydetti.

Süregelen ticaret savaşları, jeopolitik gerilimler, savaşlar ve doğal afetlerin bu dönemdeki en yüksek küresel ekonomik risk unsurları olduğuna dikkati çeken Yılmaz, petrol üreticisi ülkelerin üretim kararlarından destek alan petrol fiyatlarının, yakın zamanda yükselerek 90 dolar civarında seyrini sürdürdüğüne işaret etti.

Cevdet Yılmaz, gelecek dönemde petrol fiyatlarında, Rusya ile Ukrayna arasındaki gerilimin devamının, Orta Doğu'daki jeopolitik gelişmelerin, ABD'deki üretim miktarının, OPEC'in üretim kesintilerinin, küresel talebi belirleyen ekonomik aktivite ve ticaret gerilimlerinin seyrinin belirleyici olacağını anlatarak, gelişmiş ekonomilerde, uygulanan sert tedbirlere rağmen çekirdek enflasyonun halen katılığını koruduğunu

ve sektörel fiyat katılıkları ile piyasa aksaklıklarının, küresel toparlanma üzerinde baskı yarattığını dile getirdi.

Emtia fiyatlarının, yenilenen jeopolitik gerilimler ve iklim değişikliğine bağlı aksaklıklar nedeniyle daha oynak hale geldiğine işaret eden Yılmaz, "Gelişmiş ekonomilere ek olarak Çin ekonomisindeki süregelen kırılğanlıklar nedeniyle sanayi ürünlerine olan talepteki zayıflama, beklentileri de olumsuz etkilemektedir. Buna ilaveten dijitalleşme ve teknoloji alanında izlenen dönüşümler, ülkelerin küresel ticaret içindeki paylarının yeniden şekillenmesine yol açabilecektir. Bu gelişmeler bazı ülkeler için risk iken, bu alana hazırlıklı olan ülkeler için fırsatlar barındırmaktadır." diye konuştu.

"İstikrarlı bir büyüme modeli uygulanacaktır"

Yılmaz, 12. Kalkınma Planı'nın, ülkenin sürdürülebilir kalkınma sürecinin stratejik bir yaklaşımla yönetilmesini teminen mevcut kaynakların ekonomik ve sosyal açıdan en fazla katma değer üreten alanlara yönlendirilmesi için yol gösterici bir işlev üstleneceğini vurgulayarak, şunları paylaştı:

"Kalkınma Planı, toplumun tüm kesimleri için uzun vadeli bir perspektif ve hedef birliği sağlamaya hizmet edecektir. Kalkınma sürecinde insan odaklılık, katılımcılık, kapsayıcılık, hesap verebilirlik ve şeffaflık ilkelerini esas alan bütüncül bir yaklaşım izlenecektir. 12. Kalkınma Planı, milletimizin temel değerlerini ve beklentilerini esas alarak kalkınma hedeflerimize ulaşılmasını sağlayacak kapsamlı bir yol haritası olacak, ülkemizin muasır medeniyetler seviyesinin üzerine çıkarılması, temel hedefimiz olmaya devam edecektir. Bu kapsamda yeşil ve dijital dönüşümü odağa alan, sanayi sektörünün tarım ve hizmetler sektörleriyle bütünleşik olarak başat rol üstlendiği, ülkemizin dünya ticaretindeki konumunun güçlendiği, kaliteli finansman imkanlarının sağlandığı, nitelikli beşeri sermayeyle azami istihdam oluşturan istikrarlı bir büyüme modeli uygulanacaktır."

"Sanayide rekabetçiliğin artırılmasını hedeflemekteyiz"

Son 10 yıla bakıldığında Türkiye'nin imalat sanayisinin, üst-orta gelir grubu ülkelerin ortalamasından daha yüksek bir büyüme oranına sahip olduğunu dile getiren Yılmaz, "Plan dönemi boyunca başta öncelikli sektörler olmak üzere sanayide teknoloji, yenilikçilik, ürün kalitesi, verimlilik ve ihracat kapasitesi artışı, endüstriyel kapasitenin dönüştürülmesi, iş ve yatırım ortamının iyileştirilmesi ve rekabetçiliğin artırılmasını hedeflemekteyiz." diye konuştu.

Cevdet Yılmaz, imalat sanayinde başta öncelikli sektörler olmak üzere tüm sektörlerde yeşil ve dijital dönüşüm ekseninde rekabet gücünün ve verimliliğin artırılması suretiyle yüksek katma değerli üretim yapısını sağlamak amacıyla sanayi envanteri oluşturulacağını, sanayi ana planı hazırlanacağını, veriye dayalı sanayi politikaları oluşturulacağını bildirdi.

Ürün bazlı çalışmalar yapılarak ara malı, stratejik ürün ve teknolojiler için yatırım yol haritaları hazırlanacağını anlatan Yılmaz, gübre ve petrokimya başta olmak üzere sanayinin ihtiyaç duyduğu yeni yatırımların hayata geçirileceğini belirtti.

Yılmaz, savunma alanındaki teknolojik kabiliyetlerin sivil alanda kullanımının sağlanacağını aktardı.

"2,5 milyon hektar tarım arazisinin toplulaştırılmasına yönelik çalışmalar yürütülecek"

Tarım sektöründeki hedefleri paylaşan Yılmaz, "Tarımsal altyapının güçlendirilmesi amacıyla 750 bin hektar alan sulamaya açılacak ve böylece sulamaya açılan brüt tarımsal alan kümülatif olarak 7,85 milyon hektara ulaşacak, ekonomik olarak sulanabilecek alan miktarı olan 8,5 milyon hektarın yüzde 92,4'ü sulanabilecektir." ifadesini kullandı.

Yılmaz, 2,5 milyon hektar tarım arazisinin toplulaştırılmasına yönelik çalışmalar yürütüleceğini ve arazi kullanım planlarının hazırlanmasının tamamlanacağını dile getirerek, üretici örgütlenmesinin güçlendirileceğini, sera gazı salınımının azaltılması için çevre dostu tarımsal uygulamaların desteklenerek yaygınlaştırılacağını kaydetti.

Orman yangınlarını önleyici tedbirlerin artırılacağını bildiren Yılmaz, "Yangınlarla mücadelede, yerli imkanlarla üretilecek yangın söndürme helikopterleri envantere katılacaktır." dedi.

"Yurt dışında maden, petrol ve doğal gaz arama ve yatırım işbirlikleri geliştirilecek"

Planda, enerji sektörünün öncelikli gelişme alanlarına dahil edildiğine işaret eden Yılmaz, 2053 yılı net sıfır emisyon hedefini esas alarak yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarını değerlendirerek enerjide kendine yeterliliğini en üst seviyeye yükselten, nükleer teknolojiyi elektrik üretiminde kullanan, enerji verimliliğini artıran, enerji teknolojilerinde yerleşmeyi önceleyen, yeni teknolojileri entegre eden ve uluslararası enerji ticaretinde stratejik konumu güçlendiren rekabetçi bir enerji sektörü yapısına ulaşmayı hedeflediklerini söyledi.

Yılmaz, konuşmasını şöyle sürdürdü:

"Akkuyu Nükleer Güç Santrali bütün üniteleri ile devreye alınacak ve ilave nükleer santral kurulumlarına yönelik çalışmalara devam edilecektir. Tuz Gölü Doğal Gaz Yeraltı Depolama Tesis'i'nin kapasitesi artırılacak ve Sakarya Doğal Gaz Sahası'ndan üretilecek doğal gazın ekonomiye kazandırılmasına yönelik faaliyetler sürdürülecektir. Madencilik alanında yerli kaynaklara yönelik arama, üretim ve AR-GE faaliyetleri artırılacaktır. Madencilik ürünlerinin yurt içinde işlenmesine ve uç ürün geliştirilmesine öncelik verilecek, denizlerde petrol ve doğal gaz arama faaliyetleri kapsamında sismik ve sondaj çalışmaları yoğunlaştırılacaktır. Yurt dışında uygun yatırım ve üretim

imkanları belirlenerek maden, petrol ve doğal gaz arama ve yatırım konularında işbirlikleri geliştirilecektir."

"2028 yılında 82,3 milyon turist ve 100 milyar dolar turizm geliri"

Türkiye'nin savunma ve güvenlik ihtiyaçlarını milli teknolojilerin ve yeteneklerin azami ölçüde kullanımını temin ederek karşılamayı, savunma ve havacılık sanayinin rekabetçiliğini küresel ölçekte artırmayı, savunma sanayinde edinilen kabiliyetlerin sivil sektöre yayılımını da sağlayarak ülke için önemli ekonomik değer üreten bir seviyeye taşımayı hedeflediklerini anlatan Yılmaz, "Savunma sanayi ihracatının 6 milyar dolardan 11 milyar dolara çıkarılması sağlanacak, savunma sanayi yerlilik oranı yüzde 80'den 85'e yükseltilecektir." şeklinde konuştu.

Ziyaretçi başına turizm gelirinin artırılmasının hedeflendiğine dikkati çeken Yılmaz, 2028 yılında 82,3 milyon turist ve 100 milyar dolar turizm gelirine ulaşılmasının sağlanacağını, kişi başına ortalama harcamanın 905 dolardan 1215 dolara çıkarılacağını söyledi.

"İş ve Yatırım Ortamı" başlığı altında işlemlerin en az evrak sayısı, en kısa süre ve en düşük maliyetle yapılmasını hedeflediklerini dile getiren Yılmaz, nitelikli uluslararası doğrudan yatırımlardan daha fazla yararlanılması yoluyla yatırım, istihdam, üretim ve ihracat artırılarak ülkenin yurt içi ve uluslararası piyasalar için tedarik ve üretim merkezi haline gelmesini sağlayacaklarını belirtti.

"Bilgi ve iletişim teknolojilerinde yerli katma değer artırılması amaçlanıyor"

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Yılmaz, AR-GE harcamasının Gayrisafi Yurt İçi Hasıla'ya oranının yüzde 2,05'e yükseltilmesinin, AR-GE harcamalarında özel sektörün payının yüzde 61'den yüzde 67'ye çıkarılmasının hedeflendiğini bildirdi.

Yılmaz, KOBİ'lerin yenilikçilik kapasitelerinin ve ölçeklerinin büyütülerek tedarik zincirlerinde daha güçlü bir biçimde yer almalarını, daha etkin ve verimli olarak büyümeye ve istihdama katkılarının artırılmasını sağlayacaklarını ifade etti.

Bilgi ve iletişim teknolojilerinde yerli katma değer artırılması ve orta vadede ülkenin teknolojiye dışa bağımlılığının azaltılmasını amaçladıklarını aktaran Yılmaz, kamunun bilgi ve iletişim teknolojileri alımlarında yerlilik payının artırılması için alım süreçlerinde iyileştirmeler yapılacağını dile getirdi.

Milli çözümlere dayalı siber güvenlik ekosisteminde yer alan ürün ve hizmetlerin küresel muadiller seviyesine ulaştırılacağını, yapay zeka alanında da bir ekosistem oluşturulacağını belirten Yılmaz, "Siber güvenliğe mevzuat bütünlüğü ve kurumsal yapılanma ile birlikte kapsamlı bir çerçeve oluşturulacak ve teknik altyapı bütünleştirilerek anlık takip mekanizması oluşturulacaktır." dedi.

"Demiryollarında elektrikli hat oranı yüzde 72'ye, sinyalli hat oranı yüzde 80'e çıkarılacak"

İmalat sanayi başta olmak üzere ekonomi genelinde üretim, tüketim ve ticaret merkezlerinin birbirine bağlanması amacıyla modlar arası taşımacılığın yaygınlaştırılması, demiryolu yatırımlarında yük taşımacılığına odaklanması ve lojistik maliyetlerin azaltılması yoluyla verimliliğin ve rekabetçiliğin artırılmasının sağlanacağını söyleyen Yılmaz, "Plan döneminde, karasal yük taşımacılığında demiryolunun payı yüzde 5,76'dan 7,60'a çıkarılacak, devam eden demiryolu projeleri tamamlanacak ve mevcutlar modernize edilecek, demiryollarında elektrikli hat oranı yüzde 52'den yüzde 72'ye, sinyalli hat oranı ise yüzde 58'den yüzde 80'e çıkarılacaktır." bilgisini verdi.

Yılmaz, Doğu Akdeniz bölgesinde büyük ölçekli bir ana liman ve yeni bir tersane kurulmasına yönelik hazırlıkların tamamlanacağını dile getirdi.

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Yılmaz, trafik güvenliğinin artırılması, ulaşım talebinin doğru bir şekilde yönetilebilmesini teminen akıllı ulaşım sistemi uygulamalarının yaygınlaştırılacağını ifade etti.

"e-İhracatın ihracat içindeki payının yüzde 10'a çıkarılması hedefleniyor"

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Yılmaz, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Ülkemizin alıcı ve satıcıların etkin bir biçimde buluşturulduğu, fiyatların etkin işleyen sağlıklı piyasa koşullarında belirlendiği, üretici ve tüketici haklarının korunduğu, kalite odaklı, kolay ve düşük işlem maliyetli bir ticaret ortamına sahip olması sağlanacaktır. e-İhracatın ihracat içindeki payının 2022 yılındaki yüzde 0,86 seviyesinden yüzde 10'a çıkarılması hedeflenmektedir. Bu kapsamda, Türkiye e-İhracat Platformu ve e-İhracat konsorsiyumları hayata geçirilecek, şirketlerin, pazaryerlerinin ve perakende e-ticaret sitelerinin yurt dışında satış yapabilmeleri desteklenecek, e-ihracat gümrük işlemleri sadeleştirilecek, e-ticaret hacminin düşük olduğu illerin e-ticarete katılım oranı artırılabilecektir."

Tüketici hakem heyetlerinin 81 il merkezinde olacak şekilde yeniden yapılandırılacağını açıklayan Yılmaz, "Tüketici Şikayet Platformu" oluşturulacağını söyledi.

Yılmaz, bu çalışmalarla birlikte tüketici ürünlerindeki güvensizlik oranının yüzde 1,3'e düşürüleceğini bildirdi.

"Devlet yardımlarının etkinliği analiz edilecek"

Devlet yardımlarına da değinen Yılmaz, kuracakları izleme sistemi ile devlet yardımlarının etkinliğini analiz ederek artıracaklarını açıkladı.

Etki değerlendirme sistemine devlet yardımı uygulayan kurum ve kuruluşların adaptasyonunu sağlayarak devlet yardımlarının etkilerini ölçeceklerini, etkin olanları

sürdürecek, öngörülen etkiyi doğurmayanları gözden geçireceklerini bildiren Yılmaz, benzer nitelikte olanları tespit ederek uyumlaştıracaklarını, yeşil ve dijital dönüşüm başta olmak üzere ihtiyaç duyulan alanlarda etkili devlet yardımları geliştireceklerini anlattı.

"En az 10 üniversitenin ilk 500'e girmesi sağlanacak"

Yükseköğretim sisteminin bu plan döneminde de güçlenmesi ve ülkenin gelişimi için temel aktörlerden biri olmaya devam etmesinin sağlanacağını vurgulayan Yılmaz, dünya akademik başarı sıralamalarında 2028 itibarıyla en az 10 üniversitenin ilk 500'e girmesinin sağlanacağını söyledi.

Aile hekimlerince sunulan sağlık hizmetlerini nitelik ve nicelik olarak iyileştirmek suretiyle aile hekimi başına nüfusun 3 bin 40'tan 2 bin 700'e düşürülmesinin hedeflendiğini aktaran Yılmaz, "Sağlık tesislerine yönelik yatırım planlanmalarıyla fiziki altyapının dengeli dağılımı sağlanacak, mevcut hastane yataklarının kullanım etkinliği yükseltilerek fiziki altyapının dengeli dağılım oranı 1,42'den 1,38'e düşürülecektir." diye konuştu.

"Yurt dışında çalışan nitelikli vatandaşlarımızın Türkiye ile bağları güçlendirilecek"

İstihdam ve çalışma hayatı alanında başta özel politika gerektiren gruplar olmak üzere toplumun tüm kesimlerine yeterli bir gelirle kayıtlı, iş sağlığı ve güvenliğinin sağlandığı koşullarda iş imkanlarının sunulmasının temel amaçları olduğunu vurgulayan Yılmaz, gençlerin istihdamının artırılması ve çalışma koşullarının iyileştirilmesine önem verileceğinin altını çizdi.

Kayıt dışılığın azaltılmasına yönelik bilinçlendirme ve denetim faaliyetlerinin artırılacağını kaydeden Yılmaz, "Nitelikli işgücü kaybı önlenecek ve yurt dışında çalışan nitelikli vatandaşlarımızın Türkiye ile bağları güçlendirilerek mesleki bilgi ve tecrübe aktarımını sağlayacak mekanizmalar geliştirilecektir." dedi.

"Sağlıklı nesillerin yetişmesi önceliğimizdir"

Ailenin korunması ve güçlendirilmesine yönelik toplumsal yapıyı ilgilendiren her alanda aile dostu politikaların kapsayıcı, bütüncül ve katılımcı bir şekilde geliştirilerek uygulanacağını dile getiren Yılmaz, "Plan döneminde ailede refah ve yaşam kalitesinin en üst düzeye çıkarılmasını hedefliyoruz. Ailenin her türlü zararlı eğilimden korunması ve sağlıklı nesillerin yetişmesi önceliğimizdir." değerlendirmesinde bulundu.

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Yılmaz, kadınların ve kız çocuklarının eğitime erişimleri, sosyal, kültürel, sportif ve ekonomik hayata katılımlarının artırılması, kaynaklara erişimlerinin kolaylaştırılması, kadının toplum içindeki statüsünün geliştirilmesinin sağlanacağına işaret ederek, Plan döneminde kadınların her alanda ve her seviyede temsil edilmesine ve güçlenmesine yönelik çalışmaların yoğunlaştırılacağını bildirdi.

Yılmaz, kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddet ve erken yaşta evliliklerle mücadeleye ilişkin yasal düzenlemelerin etkin uygulanmasına ve şiddete sıfır tolerans anlayışına titizlikle devam edileceğini belirtti.

"Erken dönem çocuk bakım imkanları artırılacak"

Çocukların fiziksel, sosyal ve zihinsel gelişimlerini destekleyici kültürel, sanatsal, bilimsel ve sportif faaliyetlerin özendirileceğini, yaygınlaştırılacağını ve erişilebilir hale getirileceğini kaydeden Yılmaz, gerek çocukların gelişimi gerek bakım verenlerin istihdamı ve sosyalleşmesi için erken dönem çocuk bakım imkanlarının artırılacağını, daha erişilebilir hale getirileceğini ifade etti.

Çocukların mesleki yönlendirilmesi ve çıraklık süreçlerinin, kanuni sınırlar, gelişimlerine uygun saatler ve çocukların çalışmasına uygun ortamlar çerçevesinde yapılacağını kaydeden Yılmaz, "Başta sokakta, ağır ve tehlikeli işlerde, aile işleri dışında ücret karşılığı, gezici ve geçici tarım işlerinde olmak üzere çocuk işçiliğiyle mücadele edilecektir." diye konuştu.

Yılmaz, koruma ve bakım altındaki çocukların öncelikle aile odaklı hizmetlerden yararlanmaları için çalışmalar yürütüleceğini belirtti.

Genişletilmiş sefalet endeksi yüksek seviyesini koruyor

TOBB ETÜ Sosyal Politikalar Araştırma ve Uygulama Merkezi'nce hazırlanan Genişletilmiş Sefalet Endeksi, ağustosta 4,7 puan düşerek 124,6'ya gerildi.

Sosyal politikalar Araştırma ve Uygulama Merkezi (TOBB ETÜ SPM) tarafından hazırlanan Ekonomik Zorluk Analizi'nin (EZA) ağustos dönemini içeren ekim sayısı yayımlandı. EZA için hazırlanan Genişletilmiş Sefalet Endeksi, ağustos ayında bir önceki aya göre 4,7 puan düşerek 124,6 seviyesine geldi. Salgın döneminin etkisi dikkate alınarak Ocak 2019'un 100 kabul edildiği endeks, Ağustos ayında 124,6 ile oldukça yüksek seviyede bulunuyor.

SPM tarafından oluşturulan endeks, klasik sefalet endeksi yerine, ekonomik zorluk yaşayan kitleyi daha iyi kavramak için TÜFE ile TÜİK tarafından açıklanan işsizler ile potansiyel işgücünün bütünleşik oranı kullanılarak hesaplanıyor. Genişletilmiş Sefalet Endeksi (GSE) adı verilen endeksin ağustos ayı sonuçlarına yönelik SPM bülteninde klasik sefalet endeksine göre, daha geniş dar gelirli kitleyi kapsayan GSE'nin daha hızlı artıyor olmasına dikkat çekildi.

Sefalet endeksi ile GSE arasındaki fark açılıyor

Serdar Sayan gözetiminde Araştırmacı Aylin İngenç tarafından yapılan çalışmada, geleneksel sefalet endeksi ile GSE'nin arasındaki farkın açılmasına dikkat çekildi. GSE, iş bulma umudu olmadığı için iş aramayı bırakanlar, çalışmaya hazır olduğu halde iş aramayanlar gibi yüksek enflasyon ortamında olumsuz etkilenen kişileri de kavramak amacıyla oluşturulmuştu. GSE'nin artışı, olumsuz koşullardan etkilenen kişilerin sayısının artışı yanında, olumsuz etkinin de büyüdüğü sonucunu gösteriyor.

Çalışmada, "Genişletilmiş Sefalet Endeksi (GSE) göstergesi, 2019 Ocak ayı değeri 100 alınmak suretiyle hesaplandığında, Ağustos 2023 itibarıyla 124,6 olarak

gerçekleşiyor. Temmuz 2023 dönemine göre 4,7 puan azalış ifade eden bu değerdeki azalış hem işsiz ve potansiyel işgücünün bütünleşik oranının hem de enflasyon oranının azalmasından kaynaklı. Geleneksel Sefalet Endeksi (SE) ile SPM'nin genişletilmiş endeksi GSE arasında COVID-19 pandemisinin başladığı Mart 2020'den sonra açılan fark, her iki göstergenin de büyük bir sıçrama yaptığı Aralık 2021'den Şubat 2022'ye geçen dönemde bir miktar daralsa da, o zamandan bu yana tekrar açılmış durumda" denildi.

SPM çalışmasında, Genişletilmiş Sefalet Endeksi'nin 2021 Aralık ayındaki yüksek oranlı enflasyon artışıyla birlikte 33,9 puanlık sıçrama gösterdiği ve 2022'de 140'lı seviyelere kadar çıktığı ve ardından baz etkisiyle gerilediği hatırlatıldı. Çalışmada, "Mayıs 2022 dönemine kadar, düşmüş haliyle bile pandeminin işsizlik ve işgücünden ayrılma etkilerinin yoğun olduğu dönemlerde gözlediğimiz istisnai yükseklikteki değerler seviyesinde seyreden GSE'nin son değerini bir önceki döneme göre 4,7 puanlık azalışla 124,6 olarak hesaplıyoruz" ifadesine yer verildi.

	Sefalet Endeksi (2019.01 = 100)	Genişletilmiş Sefalet Endeksi (2019.01 = 100)
Oca.20	95,6	100,9
Oca.21	93,3	118,9
Ara.21	154	152,8
Oca.22	143,6	144,9
Şub.22	100,3	111,1
Mar.22	104,3	114,1
Nis.22	110,5	118,8
May.22	80,9	94
Haz.22	90,7	100,4
Tem.22	80,3	97,2
Ağu.22	69,7	84
Eyl.22	80,3	91,6
Eki.22	83,2	92,9
Kas.22	79,1	91,6
Ara.22	71,7	87,4
Oca.23	104,9	113,1
Şub.23	85,7	102,3
Mar.23	77,3	92,1
Nis.23	76,7	93,6
May.23	54,7	75,4
Haz.23	80	99,8
Tem.23	118,8	129,3
Ağu.23	113,2	124,6

Gümrük Birliği anlaşmazlığı siyasi değil teknik boyutta

Ekonomi çevreleri ve iş dünyasının Gümrük Birliği ve AB konusundaki görüşlerini merak ettiği Dışişleri Bakanı Hakan Fidan, “Anlaşamazsak teknik meselelerden dolayı anlaşamayız, siyasi duruştan dolayı değil” dedi.

Maruf BUZCUGİL / ANKARA

Dışişleri Bakanı Hakan Fidan, gazetelerin Ankara temsilcileriyle yaptığı sohbet toplantısında, Avrupa Birliği ile yürütülen Gümrük Birliği'ne ilişkin EKONOMİ'nin sorularını cevaplandırdı. AB'nin ekonomik konuları Türkiye'ye yönelik yaptırım aracı olarak kullanabildiğine dikkat çeken Fidan şu değerlendirmeleri yaptı:

“Gümrük Birliği teknik bir konu. AB bunu politize etmemeyi tercih ederse bu konuda mesafe alabileceğimizi düşünüyoruz. Yani bu konuda bizde de irade var, arkadaşlarımızda da. Anlaşamazsak teknik meselelerden dolayı anlaşamayız, siyasi duruştan dolayı değil. Fakat AB elinde dış politika manivelası olmadığı için giderek artan bir şekilde ekonomik konuları da bir tür yaptırım aracı olarak kullanmayı tercih edebiliyor. Biz Cumhurbaşkanımızın ortaya koyduğu AB vizyonu doğrultusunda, ilişkilerimizi yeniden canlandırmak için harekete geçtik. Bunların başında Gümrük Birliği meselesi var, vize liberizasyonu meselesi var, belli konuların tekrar masaya yatırılması meselesi var. Anlamlı görüşmelerimiz oldu. Bunlar dediğim gibi yani şartlı olarak gelmezlerse yani olgun bir şekilde diplomasi yürütmeyi tercih ederlerse, konuları ayrı ayrı yürütürlerse bu konuda mesafe alırız.”

AB tam bir “Birlik” değil

Türkiye’nin AB ile ilişkilerinde zaman zaman kaotik bir durum yaşandığına işaret eden Dışişleri Bakanı Fidan şöyle konuştu:

“AB tam bir birlik değil, tam bir devlet değil. Belirli konularda özellikle dış politika konularında devlet gibi işleyemiyor. Ama diğer taraftan normal ulus devletler gibi de değil, birlikte oldukları yerler de var. Şimdi kendi aralarındaki bu konu bize negatif olarak yansıyor. Mesela bir iki alakasız bahanelerle yaptığı boyun eğebiliyorlar. Adeta çocukça hareket ediyorlar. Olgun bir tavır sergilerlerse, pekâla ilerleme sağlayabiliriz.”

AB ile ilişkilerde Sarkozy döneminde kırılma yaşandı

Dışişleri Bakanı Hakan Fidan AB-Türkiye ilişkilerinde Fransa Cumhurbaşkanı Nicolas Sarkozy döneminde kırılma yaşandığını belirterek şunları söyledi:

“Aslında Sarkozy Fransa’da iktidar olana kadar çok fazla bir problem yoktu. Daha sonra kimlik politikasını tercih etmeleri nedeniyle Avrupalıların rasyonaliteden, jeostratejiden ve jeopolitikten çıkıp kimlik politikasına, yani parti politikasına döndüler. Tribünlere oynadılar.”

Blinken ile sürekli temas halindeyiz

Hakan Fidan, ABD Dışişleri Bakanı Antony Blinken’in bölgeyi kapsayan gezisinde neden Türkiye’ye uğramadı sorusunu şöyle yanıtladı: “Aslında Blinken bizimle görüşmek, buraya gelmek istedi. Hatta ilk ziyaret etmek istediği ülkelerden biriydik. Ama gelmek istediği tarih, benim takvimime uygun değildi. O tarih için ben Mısır ziyaretimi planlamış durumdaydım. Kendisiyle sürekli temas halindeyiz, üç kez telefonda konuştuk. Yakında da gelmek istiyor. Ekiplerimiz tarih tespiti için çalışıyor.”

ABD’nin moral desteği zedelendi

Dışişleri Bakanı Hakan Fidan ABD’nin İsrail-Hamas çatışmasının yaşandığı bölgeye uçak gemisi göndermesini nasıl karşılıyorsunuz sorusuna da şu karşılığı verdi: “Bu yeni bir şey değil. Kendilerine göre taktik ve stratejik amaçları olabilir. Gördüğümüz kadarıyla bunu eğer Hamas dışında bir taraf savaşa girecek olursa orada caydırıcı bir unsur olsun diye istiyorlar. Amerikalılar, Hamas’ın artık Filistin’de bir taraf olmaktan çıkarılması gibi bir politikayı İsrail’lerin de zorlamasıyla kabul etmiş benziyorlar. Amerika bunu hangi ölçüde yapacak, göreceğiz. İlk etapta İsrail’e, her türlü mühimmat vs. desteğinde bulunuyorlar. Amerika’nın moral üstünlüğü bölgede inanılmaz bir şekilde zedelenmiş durumda. Belki kalıcı bir kopuşun da arifesindeyiz.”

Çatışmanın bölgeye yayılması için uğraşıyoruz

Hakan Fidan, çatışmanın bölgeye yayılma olasılığı ile ilgili olarak şunları söyledi: “İsrail’in kuzeyinde, Lübnan’ın güneyinde sınırda zaman zaman ciddi şeyler oluyor, çatışmalar var. Özellikle topçu atışları karşılıklı olarak vuku buluyor. Belli kayıtların olduğu da rapor edilmekte. Ama hali hazırda bir çatışmaya dönmüş durumda değil.

Ama İsrail'in oraya yığınak yaptığını, Hizbullah'ın oraya yığınak yaptığını şu anda görüyoruz. Lübnan hükümeti tabii olarak bir muhtemel savaştan endişe ediyor, zira bunun ülke ekonomisini daha da kötüye sokacağını düşünüyor. Lübnan Başbakanı, kendisiyle yaptığım telefon görüşmesinde, çatışmanın bölgeye yayılmaması için elimizden geleni yapmamızı istedi. Ben de o çerçevede Lübnan'da olacağım, taraflarla görüşeceğiz. Bu önemli bir konu.”

ABD, PKK'ya gardiyanlık yaptırıyor

Fidan, Türkiye'nin Suriye'deki operasyonlarının bölgede DEAŞ'la mücadeleyi olumsuz etkilediği iddialarıyla ilgili olarak da şunları söyledi:

“O bölgede, örgütü ayakta tutan, örgütsel altyapıyı ve örgütün gelir getirici kaynaklarını imha etmekten çekinmiyoruz. Onlara destek verenler, onca para harcadıkları örgütün dört operasyonla darmadağın olmasının şaşkınlığı içerisinde. Onların bir iğneyle patlayan kağıttan kaplan oldukları ortada. ABD oradan çekildiği gün onlar, orada barınamayacaklar. Çünkü oradaki yerel halk, Araplar, Suriyeliler de onlardan rahatsız. Onlara destek çıkanların tek bahanesi DEAŞ ile mücadele. Aslında orada şu an DEAŞ ile fiilen bir mücadele de yok. Sadece DEAŞ'lı tutuklular var. PKK'ya gardiyanlık yaptırıyorlar. Biliyorsunuz, Guantanamo ABD'de iç politikada ciddi kriz olmuştu. Şimdi de bir terör örgütüne orada DEAŞ tutuklularına gardiyanlık yaptırıyorlar. Biz Amerikalılara şunu söylüyoruz: Suriye topraklarında bizim sizinle bir sorunumuz yok. Ancak oralarda yuvalanan örgütü hedef almaktan da geri durmayacağız. Cumhurbaşkanımızın silahlı kuvvetlerimize, güvenlik teşkilatlarımıza, istihbaratımıza verdiği talimat da budur.”

İsrail Gazze'de hastane vurdu: En az 500 ölü

Gazze'deki Sağlık Bakanlığı Sözcüsü: İsrail'in Gazze'deki El-Ehli Baptist Hastanesi'ni bombalaması sonucu ölü sayısı 500'e yükseldi.

İsrail Gazze'de bir hastane vurdu. Saldırıda en az 500 kişinin öldüğü bildirildi.

Gazze'deki Sağlık Bakanlığı Sözcüsü Eşref el-Kudra, İsrail'in Gazze'deki El-Ehli Baptist Hastanesini bombalaması sonucu ölü sayısının 500'e yükseldiğini söyledi.

Filistin Sağlık Bakanlığı konuyla ilgili daha önce yaptığı açıklamada, saldırıda en az 200 kişinin öldüğü kaydedilmişti.

Filistin'de 3 gün yas

Devlet Başkanı Mahmud Abbas, İsrail'in el-Ehli Baptist Hastanesini vurmasından sonra ülkede 3 gün yas ilan etti.

Filistin haber ajansı WAFA'da Abbas'ın açıklamasına yer verildi. Filistin Devlet Başkanı Mahmud Abbas'ın İsrail'in Gazze Şeridi'ndeki el-Ehli Baptist Hastanesine düzenlediği saldırı nedeniyle 3 gün yas ilan ettiği belirtildi.

Cumhurbaşkanı Erdoğan: Vahşeti durdurmak için tüm insanlığı harekete geçmeye davet ediyorum

Cumhurbaşkanı Erdoğan, İsrail'in Gazze'de hastaneyi hedef almasından sonra, "Gazze'de yaşanan ve tarihte benzeri olmayan bu vahşeti durdurmak için tüm insanlığı harekete geçmeye davet ediyorum." açıklamasında bulundu.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, İsrail'in Gazze'de bir hastanede 500'e yakın kişiyi öldürmesini "vahşet" olarak değerlendirdi. Erdoğan, "Gazze'de yaşanan ve tarihte benzeri olmayan bu vahşeti durdurmak için tüm insanlığı harekete geçmeye davet ediyorum." ifadesini kullandı.

TBMM'den ortak bildiri

TBMM'de İsrail'in Gazze'de hastaneleri hedef alan saldırılarına ilişkin yayımlanan ortak bildiride, "İnsanlık suçu olan bu saldırıları en şiddetli biçimde kınıyoruz." denildi.

TBMM Başkanı Kurtulmuş da İsrail'in saldırısına tepki göstererek, "İsrail'in uluslararası hukuku hiçe sayarak sivilleri hedef alan saldırılarını asla kabul etmiyoruz ve en şiddetli şekilde kınıyoruz." açıklamasını yaptı.

Dışişleri Bakanlığı: İsrail'in hukuk önünde hesap vermesi kaçınılmazdır

Dışişleri Bakanlığı'ndan yapılan açıklamada İsrail'in uluslararası hukuk önünde hesap vermesi gerektiğini belirterek, "Sivilleri doğrudan hedef alan, hastaneleri, okulları

vuran bir zihniyetin uluslararası hukuk önünde ve vicdanlarda hesap vermesi kaçınılmazdır" açıklamasında bulundu.

Katliama dünyadan tepki yağdı

Birleşmiş Milletler (BM), Gazze'deki el-Ehli Baptist Hastanesi'ne yönelik saldırıyı şiddetle kınayarak, siviller ve sağlık tesislerine yönelik saldırıların sonlandırılması çağrısında bulundu.

Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA), İsrail'in Gazze'deki el-Ehli Baptist Hastanesi'ne yönelik saldırısıyla ilgili sosyal medyadan bir mesaj paylaştı. Mesajda, "UNFPA, yüzlerce insanın ölümüne neden olan Gazze'deki el-Ehli Baptist Hastanesi'ne yönelik saldırıyı şiddetle kınıyor." ifadesi kullanıldı.

Siviller ve sivil altyapıları yönelik saldırıların sonlandırılması gerektiğinin altı çizilen mesajda, "Sağlık tesisleri hiçbir zaman hedef olmamalıdır." vurgusu yapıldı.

İran: Vahşi bir savaş suçu, soykırım

İran Dışişleri Bakanlığı, saldırıyı "vahşi bir savaş suçu" ve "soykırım" olarak nitelendirdi.

İran Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Nasır Kenani, İsrail'in Gazze'deki hastane saldırısına ilişkin yazılı açıklama yaptı.

İran'ın saldırıyı en güçlü şekilde kınadığını aktaran Kenani, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi başta olmak üzere uluslararası toplumdaki, Gazze'de işlenen savaş suçunun boyutlarının hızla araştırılması ve olayın sorumlusu İsraili yetkililerin yargılanması konusunda, sorumluluğunu yerine getirmesini beklediklerini vurguladı.

İsrail'in hastane saldırısını "vahşi bir savaş suçu" ve "soykırım" olarak nitelendiren Kenani, İsrail'in uluslararası hukukun ilke ve kurallarına en ufak bir bağlılığının olmadığını bir kez daha dünyaya ilan ettiğini belirtti.

Ürdün'den yapılan açıklamada ise, "Gazze'deki el-Ehli Baptist Hastanesi saldırısını şiddetle kınıyor, Filistin halkı için uluslararası koruma sağlanmasını ve savaşın derhal sona ermesini istiyoruz" ifadeleri kullanıldı.

Katar, İsrail'in saldırısını "vahşice bir katliam ve uluslararası hukukun ihlali" olarak nitelendirdi.

BM Güvenlik Konseyi 'acil' toplanacak

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi, Gazze'deki el-Ehli Baptist Hastanesi'ne yönelik saldırıyı görüşmek için acil toplanacak. Açık formatta gerçekleşecek oturumda Brezilya'nın Gazze'de "insani duraklama" talep eden karar tasarısının oylamaya sunulacağı da ifade edildi.

BM Sözcülüğünden yapılan açıklamada, toplantının yerel saatle 10.00'da (TSİ 17.00) gerçekleşeceği bilgisi verildi.

Açık formatta gerçekleşecek oturumda Brezilya'nın Gazze'de "insani duraklama" talep eden karar tasarısının oylamaya sunulacağı da ifade edildi.

Rusya ve Birleşik Arap Emirlikleri (BAE), Gazze'deki el-Ehli Baptist Hastanesine yönelik saldırıyı görüşmek için BMGK'yı acil toplantıya çağırmıştı.

İsrail'in Gazze'deki el-Ehli Baptist Hastanesini bombalaması sonucu ölenlerin sayısının 500'e yükseldiği kaydedilmişti.

Güçlenerek çıkmak!

Alaattin AKTAŞ

18 Ekim 2023 Çarşamba

Kimi zaman bazı ülkelerle sınırlı olan, kimi zaman çok sayıda ülkeyi ve tabii ki bizi de etkileyen ama siyasetçilerin genellikle “Teğet geçti” diye niteledikleri krizler sırasında ya da sonrasında en çok duyduğumuz şu oldu:

“Bu krizden güçlenerek çıkacağız.”

Nasıl oluyor bu güçlenerek çıkmak?

Aşılınmak gibi mi yani, bünyemiz o soruna karşı bağışıklık mı kazanıyor?

Yoksa sorunlar öylesine artıyor ki, örneğin diyelim refah anlamında 10 düzeyinden 5’e iniyor, sonra 6’ya, 7’ye çıktığımız için kendimizi güçlenmiş mi sanıyoruz?

Ekonomik krizler için böyle bir durum var. Bir çanak eğrisi oluşuyor ve başlangıç noktasına gelmek, hatta yaklaşmak bile çanağın dibine bakınca bir iyileşme olarak algılanıyor.

Bir de “güçlenerek çıkmaya” olanak tanıyan iç ve dış siyasi gelişmeler var; çatışmalar, savaşlar...

Bu durum daha çok dikkatlerin başka yöne kaymasıyla mümkün oluyor. Hani bir yerinizde aslında pek de önemsenmeyecek bir ağrıya takılıp kalmışken çok daha şiddetli başka bir ağrı ortaya çıkar da ilkinin tümünden unutursunuz ya, işte öyle.

Bu durum bireyler için geçerli olduğu gibi toplumlar için de geçerli olamaz mı?

Böylesine bir durum hele hele ülkeyi idare edenler için sorunların unutulması adına arayıp da bulunamayacak bir fırsat oluşturmaz mı?

Hem de nasıl bir fırsat oluşturur, hem de nasıl!

Ekonomik dertler rafa kalktı

Daha önce de bu köşede birkaç kez vurguladım:

“Türkiye geçmişte çok daha yüksek enflasyon dönemleri yaşadı, enflasyonun çok daha yüksek oranlara çıktığı yıllar oldu; ama hayat pahalılığının ve bundan daha önemlisi umutsuzluğun böylesine tırmandığı bir dönem hiç görülmedi.”

Örneğin enflasyon geçen yıl bir ara resmi verilere göre yüzde 85'i bulmuştu. Oysa şimdiki yıllık oran yüzde 60'larda. Görünürde bir iyileşme var değil mi; ama gerçekte yok.

Enflasyonda yıllık oranın ne olduğu yalnızca bir zaman dilimindeki fiyat hareketini ortaya koyan ikincil öneme sahip bir gösterge. Önemli olan yaşam standardı ve bunun temel göstergesi olan hayat pahalılığının düzeyi.

Ek vergileri nasıl da unuttuk

2023 için ek bütçe çıktı ve 1 trilyon 150 milyar lira tutarında yeni vergi alınması öngörüldü. Vatandaştan 1 trilyon 150 milyar lira istendi. Ama biz neyi konuştuk; ek motorlu taşıtlar vergisini.

Ek bütçe kapsamındaki verginin yaklaşık 37 milyarı ek motorlu taşıtlar vergisiydi, yalnızca 37 milyarı. Kalan vergiyi farkına bile varmadan ödemeye çoktan başladık ama tüm kıyamet ek MTV üstünde koptu. Çünkü bu vergiyi ödediğimizin **“farkındaydık”**, oysa diğer vergileri harcama yaptıkça zaten ödüyorduk. Bire bir işlem yaparak ödediğimiz için bu vergiyi fark ettik, itiraz ettik, Anayasa Mahkemesi'nden karar bekledik; peki ya diğer vergiler, unuttuk gittik bile...

Hele şimdi ek MTV'yi de çoktan unuttuk...

Unutmak iyidir...

Aslında unutmak iyidir, insanı rahatlatır.

Herhangi bir sorunu kafanıza takmaktansa, tümüyle unutamıyorsanız bile en azından bir süre başka bir konuya odaklanmak iyidir.

Hele o konuya odaklanmak, sizi manevi yönden de tatmin ediyorsa...

Bakın şimdi ekonomik sorunlarımızı daha da unutmak için başka bir soruna odaklandık. Konunun dış politika yönü, siyasi yönü, askeri yönü, insani yönü elbette ayrı... Ama Gazze'de olan bitenler ekonomik sorunlarımızı biraz olsun unutmamız sonucunu doğurdu. Hem dedim ya, bu savaşa odaklanmak manevi bir tatmin de sağlıyor. Hatta öyle ki, şu ortamda başta ekonomi olmak üzere içerideki sorunlara eğilmek neredeyse zül sayılacak.

İşte bu da bir tür güçlenerek çıkmak değil mi?

18.10.2023

En azından bir süreliğine...

Güçlenmek değilse de unutturmak...

Temel sorunların unutulmasını ve o sorunlar yüzünden üstünüze üstünüze gelinmesini önlemek. Gerçi pek gelen de yok ya!

Deprem bile...

Düşünün; Türkiye, bu yılın başında tarihinin en büyük doğal felaketlerinden birini yaşadı. Etkisini yıllarca yaşayacağımız boyutta büyük bir deprem felaketi...

Sanıldı ki bölgede yaşayan vatandaşlar depremde böylesine büyük bir yıkım ortaya çıkmasının faturasını iktidara kesecek ve seçimde tepkilerini ortaya koyacak. Oysa pek de öyle olmadı. Çünkü insanlar öyle bir durumdaydı ki geçmişin hesabını bir yana bırakıp gelecek için umut gördüklerinin peşinden gitti.

Sonuçta deprem bile siyaseten güçlenerek çıkmaya fırsat yaratmış oldu.

Gazze konusu da yeni bir **“fırsat”** yarattı. Bıçak dokunur dokunmaz ortadan ikiye ayrılan karpuz gibi zaten ikiye ayrılmış olan toplum şimdi de adeta **“Filistin’i destekleyenler-desteklemeyenler”** ya da **“Filistin’i destekleyenler-bana ne, derdim bana yeter”** diyenler şeklinde ikiye ayrıldı.

Ne güzel! Gazze’den de güçlenerek çıkacağız!

Devletin yarı geliri deprem tehdidindeki İstanbul'dan

Naki BAKIR

18 Ekim 2023 Çarşamba

Yılın ilk dokuz ayında merkezi yönetim bütçe gelirlerinin neredeyse yarısı, beklenen büyük depremin tehdidi altındaki İstanbul'dan elde edildi. İstanbul'la birlikte toplamda sadece 14 il, aldığı bütçe harcamasından daha fazla gelir aktararak bütçeye net bazda fazla sağlarken, geliri kendisine yapılan harcamanın da altında kalan 67 il ise bütçeye açık üretti.

İlk dokuz ayda; başta vergiler olmak üzere devletin kasasına giren her 100 liralık bütçe gelirinin 43 lirası, büyük depremin beklendiği İstanbul'dan elde edildi.

Bu dönemde bütçe harcamalarından ise yüzde 4,1 pay alan İstanbul, net bazda bütçeye 1,3 trilyon lira gelir aktardı.

Hazine ve Maliye Bakanlığı verilerine göre, dokuz aylık merkezi yönetim bütçesinin yarıya yakını tek başına İstanbul finanse etti. İstanbul'un büyük bölümü vergi olmak üzere dokuz ayda bütçeye aktardığı gelir 1 trilyon 483,7 milyar lira ile toplam gelirlerin yüzde 43,1'ini oluşturdu. Aynı dönemde harcamalardan ise 163,8 milyar lira ile yüzde 4,1 pay alan İstanbul'un bütçeye net katkısı 1 trilyon 320 milyar lira olarak gerçekleşti.

Vergideki payı yüzde 47,4

Ocak-eylül döneminde ülke genelinde 2 trilyon 982 milyar lira olarak gerçekleşen vergi gelirlerinin 1 trilyon 413,9 milyar lira ile yüzde 47,4'ü İstanbul'dan geldi. Bu kapsamda 462,4 milyar liralık gelir vergisinin yüzde 53,3 oranındaki 246,3 milyarını İstanbul ödedi. Bunun içinde 418 milyar lira ile en büyük bölümü oluşturan ve ücretlerden kaynağından kesilen gelir vergisi tevkifatında İstanbul'un payı yüzde 54,3 oldu.

Dokuz ayda 488,2 milyar lira tahsilat gerçekleştirilen kurumlar vergisindeki tahsilatın da 308,5 milyar lira ile 63,2'sini tek başına İstanbul karşıladı. Nüfusun yaklaşık

beşte birinin yaşadığı İstanbul, dolaylı vergilerin de yarıya yakınını ödedi. Ülke genelinde tahsil edilen 341,4 milyar liralık KDV'nin 167 milyar lira ile yüzde 48,9'u, dokuz ayda 611,5 milyar liraya ulaşan özel tüketim vergisinin (ÖTV) de 287 milyar lira ile yüzde 46,9'u İstanbul'dan elde edildi.

İstanbul'un ÖTV tahsilatındaki payı akaryakıt ve doğalgazda yüzde 49,8, motorlu taşıtlarda yüzde 50,8, alkollü içkilerde yüzde 49, tütün mamullerinde yüzde 20,8, kolalı gazozlarda yüzde 90,9, dayanıklı tüketim ve diğer mallarda yüzde 81,7 olarak gerçekleşti.

Dokuz ayda tahsil edilen 86 milyar liralık banka ve sigorta muameleleri vergisinin yüzde 91'i, 15,7 milyar liralık şans oyunları vergisinin yüzde 32'si, 11,3 milyar liralık özel iletişim vergisinin yüzde 84,7'si, 6,7 milyar liralık dijital hizmet vergisinin tamamı, 4,4 milyar liralık konaklama vergisinin yüzde 36,8'i İstanbul'dan elde edildi. Dış ticaretten alınan vergilerde dokuz aylık tahsilat 744,2 milyar lira olurken bunun da yüzde 31,1 oranındaki 231,6 milyar liralık bölümü İstanbul'dan geldi. Bu kapsamda İstanbul'un gümrük vergisi gelirlerindeki payı yüzde 47,1, ithalde alınan KDV'deki payı ise yüzde 28,7 oldu.

14 il aldığından çok verdi

İlk dokuz ayda İstanbul dışında aldığı harcamadan daha fazla gelir sağlayan 13 ilin daha bütçeye net katkısı pozitif oldu. Net katkıda İstanbul'u 296,1 milyarla Kocaeli, 229,1 milyarla İzmir, 135,4 milyarla Ankara ve 55,9 milyarla Bursa

izledi. Daha sonra 22,4 milyarlık net katkıyla Tekirdağ, 20,8 milyarla Antalya, 10,5 milyar lira ile Zonguldak, 7,3 milyarla Hatay, 4,9 milyarla Yalova, 3,1 milyarla Muğla, 425 milyonla Aksaray ve 169 milyon lira ile Manisa geldi.

Bütçeye fazla ve açık üreten iller (Ocak-eylül; milyar TL)					
	Gelir	Pay, %	Harcama	Pay, %	Fark
İstanbul	1.483.728,4	43,13	163.762,9	4,14	1.319.965,6
Kocaeli	324.424,9	9,43	28.312,2	0,72	296.112,6
İzmir	296.431,9	8,62	67.238,6	1,70	229.193,2
Ankara	369.917,1	10,75	234.467,9	5,93	135.449,2
Bursa	92.520,1	2,69	36.655,2	0,93	55.864,9
Mersin	70.062,3	2,04	30.956,8	0,78	39.105,6
Tekirdağ	35.998,9	1,05	13.599,5	0,34	22.399,4
Antalya	55.014,6	1,60	34.176,3	0,86	20.838,3
Zonguldak	18.858,4	0,55	8.331,0	0,21	10.527,3
Hatay	31.218,6	0,91	23.964,8	0,61	7.253,9
Yalova	9.260,0	0,27	4.400,3	0,11	4.859,7
Muğla	18.862,8	0,55	15.791,3	0,40	3.071,5
Aksaray	6.084,8	0,18	5.659,5	0,14	425,3
Manisa	18.568,7	0,54	18.399,6	0,47	169,2
14 il	2.830.951,4	82,30	685.715,8	17,35	2.145.235,7
67 il	352.116,6	10,24	800.516,7	20,25	-448.400,1
Merkez	256.915,1	7,47	2.466.352,7	62,40	-2.209.437,5
TÜRKİYE	3.439.983,2	100,00	3.952.585,2	100,00	-512.602,0

Dokuz ayda bütçeye net katkısı pozitif olan 14 il toplamda 2 trilyon 831 milyar lira ile bütçe gelirlerinin yüzde 82,3'ünü sağlarken, bütçeden 685,7 milyar lira ile yüzde 17,4 pay alarak, toplamda net 2 trilyon 145,2 milyar lira katkı yaptı. Aynı dönemde negatif katkılı 67 il ise bütçeye 352,1 milyar lira gelir aktarıırken, toplamda 800,5 milyar bütçe harcaması aldı ve net 448,4 milyar liralık bütçe açığı yarattı. 67 il, dokuz aylık bütçe gelirinin yüzde 10,2'sini sağlarken, bütçe harcamalarından yüzde 20,3 pay aldı.

İllerden toplandı, merkezde harcandı

Anılan dönemde bütçeye açık yaratan 67 il içinde net katkısı negatif olan illerin başında 27,7 milyar lira ile Diyarbakır geldi. Bu ili 21,9 milyarla Şanlıurfa, 19,5 milyarla Van, 15,2 milyarla Kahramanmaraş, 14,8 milyarla Şırnak, 13,3 milyarla Erzurum, 12,9 milyarla Elâzığ, 12,8 milyarla Hakkâri ve 12,1 milyarla Malatya ve Mardin izledi.

Dokuz aylık merkezi yönetim bütçe gelirinin 256,9 milyar lirayla yüzde 7,5'i 'merkez'den toplanırken; faiz, personel, cari transferler ve diğer genel yönetim giderleri olmak üzere toplam bütçe harcamalarının ise 2 trilyon 466,4 milyar lira ile yüzde 62,4'ü merkezden yapıldı. Merkezden yapılan tahsilat ve harcamalarda 2 trilyon 209,4 milyar liralık bir bütçe açığı ortaya çıktı. Böylece, 14 ilden sağlanan fazlanın diğer 67 il ve merkezde oluşan açığı önemli oranda aşağı çektiği ilk dokuz ayda, buna rağmen bütçe 512,6 milyar lira ile yüksek tutarda açık verdi.

İstanbul'un bütçe gelirlerindeki payı (milyon TL)			
	İSTANBUL	TÜRKİYE	Pay (%)
BÜTÇE GELİRLERİ	1.483.728,4	3.439.983,2	43,1
Vergi Gelirleri	1.413.926,4	2.982.034,6	47,4
-Gelir Vergisi	246.344,0	462.409,7	53,3
-Kurumlar Vergisi	308.455,6	488.224,8	63,2
-Veraset ve İntikal Vergisi	1.713,3	2.687,3	63,8
-Motorlu Taşıtlar Vergisi	10.972,0	36.892,7	29,7
-Ek Motorlu Taşıtlar Vergisi	4.785,2	14.145,2	33,8
-Değerli Konut Vergisi	72,1	73,1	98,6
-Dahilde Alınan KDV	167.025,4	341.371,0	48,9
-Özel Tüketim Vergisi	286.951,5	611.515,4	46,9
Petrol ve Doğalgaz	51.051,9	102.569,5	49,8
Ürünleri			
Motorlu Taşıtlar	151.109,6	297.487,3	50,8
Alkollü İçkiler	23.105,2	47.172,7	49,0
Tütün Mamulleri	25.052,8	120.179,5	20,8
Kolalı Gazozlar	5.787,1	6.366,3	90,9
Dayanıklı Tüketim vd.	30.844,0	37.736,2	81,7
Mallar			
Diğer ÖTV	1,0	3,8	26,4
-BSMV	78.263,9	85.961,3	91,0
-Şans Oyunları Vergisi	5.012,1	15.672,6	32,0
-Özel İletişim Vergisi	9.581,5	11.307,5	84,7
-Dijital Hizmet Vergisi	6.706,5	6.706,5	100,0
-Konaklama Vergisi	1.638,4	4.447,2	36,8
-Dış Ticaretten Alınan Vergiler	231.602,5	744.247,2	31,1
-Damga Vergisi	19.321,0	58.157,7	33,2
-Harçlar	30.147,3	88.912,2	33,9
-BYS Diğer Vergiler	5.334,3	9.303,2	57,3
Diğer bütçe gelirleri	69.802,0	457.948,6	15,2

İstanbul Türkiye demek

Beklenen büyük depremin hedefindeki İstanbul, 4,8 milyon hanede toplam 15,9 milyon kişi ile Türkiye nüfusunun yüzde 18,7'sini barındırıyor. Depremden etkilenecek 8 komşu il ile birlikte tehdit altındaki toplam hane sayısı 7,9 milyona, toplam nüfus 25,6 milyon kişi ile ülke nüfusunun yüzde 30'una ulaşıyor. İşyeri, tesis, fabrika vb. ticari nitelikte taşınmazlar da eklendiğinde depremden etkilenecek fiziki unsurların sayısı çok daha yüksek düzeylere ulaştığı görülüyor.

Ancak bununla da bitmiyor; nüfusu, ekonomik kapasitesi, en büyük sanayi kuruluşlarına ev sahipliği ya da yakınlığı, ülke ekonomisine olan toplam katkısı yanında, sanayi, finans, ticaret başka neredeyse tüm önemli sektörlerde diğer 80 ildeki ekonomik süreçleri de kilitleyecek merkez olan İstanbul'da yaşanabilecek büyük deprem, tüm ülke ekonomisi ve ulusal güvenlik için hayati tehdit oluşturuyor.

Abdulkadir Selvi

Biden'in çantasında tampon bölge mi var

7 Ekim'de Hamas'ın İsrail'e saldırısı ile başlayan savaşta en önemli gelişmelerden biri bugün yaşanacak.

ABD Başkanı Biden, bugün İsrail'de olacak. Savaşın ortasında Biden'in ziyareti İsrail'e destek açısından büyük önem taşıyor. ABD zaten uçak gemilerini göndererek güçlü bir destek vermişti. Biden, İsrail'i ziyaret ederek kadınların, çocukların, masum sivillerin katliamına destek vermiş olacak.

ATEŞKES BEKLENTİSİ

Biden'in ziyareti nedeniyle iki konuda bir beklenti oluştu.

1-Geçici ateşkes ilan edilmesi

2-Esir takası

Bu arada Hamas, yanlışlıkla kaçırılan yabancı ülke vatandaşlarını bırakabileceğini açıklamıştı. Ama Hamas, esir takasında kullanmak üzere İsrailli askerleri bırakmayacak.

ÜRDÜN ZİYARETİ ÖNEMLİ

İsrail'de Biden'a 'savaş hedefleri ve stratejisi' hakkında kapsamlı bir brifing verilecek. Biden ardından da Ürdün'e gidecek. Biden'ın İsrail'i ziyareti öne çıktı ama asıl plan Ürdün'de müzakere edilecek. Biden, Ürdün Kralı Abdullah, Mısır Cumhurbaşkanı Sisi ve Filistin Devlet Başkanı Mahmud Abbas ile görüşecek.

BÖLGEDEKİ GAZETECİLER

Savaş bölgesinde görev yapan gazeteci arkadaşlarımın hepsini tebrik ediyorum. Şu ana kadar 12 gazetecinin öldürüldüğünü dikkate alırsak canları pahasına görev yapıyorlar. Onlarla gurur duyuyorum.

Bunu belirtmeyi mesleki bir görev bildim. Şimdi tekrar konumuza dönecek olursak, bölgede görev yapan deneyimli gazeteciler CNN Türk'ten Fulya Öztürk ve Habertürk'ten Çetiner Çetin, İsrail'in Gazze'de bir tampon bölge kurma planından söz ettiler. İkisi de bölgeyi bilen önemli gazeteciler.

TAMPON BÖLGE

Kulisleri yokladığımda Biden'ın, Ürdün'de Kral Abdullah, Sisi ve Mahmut Abbas'la yapacağı görüşmenin gündem maddelerinden birine ulaştım.

Plan, ABD-İsrail ortak yapımı.

Biden, "İsrail'in Gazze'yi işgal etmesi hata olur" demişti. Ancak o cümlemin ikinci bir ayağı daha var. Orada, "Ama girip Hizbullah ve Hamas gibi aşırılıkçıları yok etmesi gerekiyor" diyor.

Biden'ın, Gazze'de İsrail'in kontrolünde bir tampon bölge kurulması önerisiyle gelmesi bekleniyor.

Gazze'nin dünyaya açılan kapısı olan, aynı zamanda Mısır'la irtibatını sağlayan Refah Sınır Kapısı'nın olduğu 10-12 kilometrelik alanı tampon bölge yapmayı planladığı konuşuluyor.

ÜRDÜN VE MISIR'A

GAZZE dediğiniz 41 kilometre uzunluğunda, 10 kilometre derinliğinde bir yer. Refah Sınır Kapısı'nın olduğu 10 kilometrelik alan İsrail'in kontrolüne girerse geriye ne kalacak? İsrail'in ağır bombardımanı ve kara harekâtı beklentisiyle zaten oradaki halkın bir kısmı güneye geçti. Tampon bölgenin 1 milyon insanı yerinden etmesi söz konusu olacak. Peki bu insanlar nereye gidecek? Gazze'nin içindeki Han Yunus kentinin kırsalına işaret edenler de var.

Ama ağırlık ABD-İsrail ortak planında Gazze'den çıkarılacak insanların Mısır ve Ürdün'e yerleştirilmesi yönünde.

Biden, Ürdün'de Mısır, Filistin ve Ürdün Devlet Başkanları ile bunları müzakere edecek.

MISIR VE ÜRDÜN KABUL EDER Mİ?

Peki Mısır ve Ürdün bunu kabul eder mi?

ABD'nin savaş gemileri bunun için Akdeniz'e geldi. Ama Sisi ve Kral Abdullah'ın bunu kabul etmemesi gerekiyor. Çünkü İsrail girdiği yerden bir daha çıkmaz. Filistin'de hâlâ cebinde anahtarları ile yaşayan milyonlar var. Çıkarıldıkları evlerinin anahtarlarını taşıyorlar ama o evlerde İsraili işgalciler oturuyor.

İRAN VE HAMAS NE YAPACAK

Tampon bölge ise ondan biraz daha farklı. Hamas'ın askeri gücünü yok etmek için yapılmış bir plan. Ama oraya İsrail askerleri mi yerleşecek? ABD askerleri de orada görev yapacak mı? Bu plana Ürdün ve Mısır ne diyecek? İran'ın ve Hamas'ın tepkisi ne olacak?

Şimdilik soruları sormakla yetineceğim. Ama Biden'ın ziyaretini dikkatli bir şekilde izlemeye de devam edeceğim.

YALAN HABER DEĞİL İÇ SAVAŞ PLANI

İsrail, Gazze'de kadınları, çocukları hedef alan bir sivil katliam gerçekleştiriyor. 10 gün içinde Gazze'de öldürülen çocuk sayısı şimdiden Rusya-Ukrayna savaşında bir buçuk yılda öldürülen çocuk sayısının iki katına çıkmış durumda. Ölümler yarıştırılmaz. Hele çocuk ölümlerinin sayısı olmaz. Ama tablo bu...

GAZZELİ ANNELER

Bir görüntü vardı; sıra sıra dizilmiş çocuk cesetlerinin arasını açıp, çocuğunun cesedini yerleştiren bir annenin görüntüsü. Buna yürek dayanmaz. Gazze'de yaşanan drama duyarlı olmak için Filistinli ya da Arap olmak gerekmiyor. İnsan olmak yeterli. Fosfor bombaları kullanan, kadın, çocuk demeden sivilleri hedef alan İsrail, kirli bir savaş yürütüyor. Ama bu savaş sadece cephede değil aynı zamanda sosyal medyada yapılıyor. Yabancı istihbarat servisleri bu işi bir kampanyaya dönüştürdü. Gazeteci kılıklı etki ajanları da bunu servis ediyorlar.

İLETİŞİM BAŞKANLIĞI

Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı'nın dezenformasyonla mücadele birimi bu kirli savaşa karşı mücadele ediyor. Yalan, yanlış, çarpıtılmış, sonradan üretilmiş, yıllar önce başka bir ülkede yaşanmış olayların Hamas tarafından yapıldığı gibi servis edilen haberlerin sahte olduğunu ispat edip, gerçeğin ne olduğunu açıklıyor. Bunlardan birkaçını paylaşmak istiyorum.

YALAN HABERLERDEN ÖRNEKLER

-Yalan haber: İsrail'in Gazze bombardımanı sırasında hayatını kaybeden çocukların görüntüleriyle ilgili olarak, "Filistinliler oyuncak bebekle propaganda yapıyor" iddiası...

-Doğrusu: Naaşın İsrail'in bombardımanı sırasında El Zeytun Mahallesi'nde yaşanan El Benna ailesinin 4 yaşındaki çocuğuna ait olduğu tespit edildi.

-Yalan haber: 500 bin Filistinli'nin Türkiye'ye alınması söz konusu; hazırlıklar yapılıyor.

-Doğrusu: Herhangi bir kurumda böyle bir hazırlık söz konusu olmayıp iddialar tamamen asılsızdır.

-Yalan haber: Hamas direnişçileri 40 İsraili bebeğin kafasını kesti.

-Doğrusu: İsrail ordusundan yetkililer, ellerinde iddiaları doğrulayacak bilgi veya kanıtın olmadığını açıkladı

BEYAZ SARAY YALANLADI

Yalan iddia: Biden, "Çocukların kafalarının kesildiği fotoğrafları göreceğimi hiç düşünmezdim" dedi.

Doğrusu: Beyaz Saray kafaları kesilen bebeklerle ilgili görüntü ve bağımsız olarak doğrulanmış herhangi bir bilgi görülmediğini bildirdi.

KONSERDE KAÇIRILAN KIZ

Yalan haber: İsraili gençlerin düzenlediği konserde İsraili-Alman Shani Louk'un Hamas tarafından iç çamaşırları gösterilerek kaçırıldığı iddia edildi.

Doğrusu: Ricarda Louk kızının hayatta olduğunu belirterek, kurtarılması için yardım istedi.

Bir tehlikeye dikkat çekmek istedim. Çünkü bu olay sadece bir dezenformasyon faaliyeti değil. Ülkemizi iç savaşa sürüklemeyi amaçlayan bir beşinci kol faaliyetidir.

Esfender KORKMAZ

Hükümetin krizden haberi yok

Cumhurbaşkanı yardımcısı Cevdet Yılmaz, Bütçe sunuş konuşmasında Türkiye'nin bazı gerçeklerini sakladı. Bazıları şöyledir.

1.Hükümet 2024 bütçesine, yatırım bütçesidir diyor, ama değil.

Cumhurbaşkanı yardımcısı " *Bütçemiz; yatırımı istihdamı, üretimi ve ihracatı destekleyen, bütüncül ve kapsayıcı bir kalkınma yaklaşımına sahiptir.* " diyor.

Açıklanan bütçe de sermaye giderleri ödenekleri 636,5 milyar lira, toplam bütçe ödenekleri 11 089 milyar liradır. Sermaye giderlerinin bütçe içindeki payı yüzde 5,3'tür. Önceki bütçelerde bu pay yüzde 6 dolayında idi. Cumhurbaşkanı yardımcısı açıklamaya rağmen yatırımların payını yüzde 14, diyor ve fakat kaynağını açıklamıyor.

Bütçenin yatırım bütçesi olması için bu payın yüzde 5,3 değil, yüzde 20 olması gerekir. Oysaki 2024 bütçesinde yatırım için kaynak yok. Bütçenin büyük kısmı transferlere ve seçim popülizmine ayrılmıştır.

2. Hangi ihracatta artış var ?

Yine açıklamada üretim ve ihracat artışı olduğuna da vurgu yapıldı.

TÜİK verilerine göre, Ocak -Ağustos arasında geçen 8 ayda;

- İhracatta artış yüzde – 0,4, yani ihracatta artış yok azalış var.
- İthalatta artış yüzde 3,4 ve dış ticaret açığında artış yüzde 11,9.

Lafı uzatmaya gerek yok. Verilere bakınca, Cumhurbaşkanı yardımcısının açıklaması açıkça yanlış olduğu anlaşılıyor.

3.Yüzde 10 enflasyonla yüzde 60 enflasyonu aynı kefeye koymak kafayı kuma gömmektir.

2024 bütçe sunumunda “Küresel ölçekte enflasyon sorunu pek çok gelişmiş ve gelişmekte olan ülkede devam ederken ” denildi.

Böyle bir açıklama tamamıyla yanıltır. Çünkü son verileri alırsak;

- Merkez Bankası Temmuz raporuna göre dünyada gelişmekte olan ülkelerde enflasyon ortalaması yüzde 6’dır.
- Biz dahil OECD ülkeleri ortalama enflasyon oranı yüzde 7,7
- Trading economics verilerine göre; G 20 ülkelerinde Türkiye ve Arjantin hariç ortalama enflasyon 3,84’tür. G-20’ye dahil olan iki ülkede yüksek enflasyon var. Türkiye 61,53, Arjantin 138. Arjantin’de kriz ve IMF var.

Siyasi iktidar bunu hep yaptı. Siyaha beyaz diyerek algı yaratmaya çalıştı. Bu nedenle yerli ve yabancı sermayenin hükümete karşı olan güveni düştü. Yabancı sermaye gelmiyor, çıkıyor. Yerli sermaye de artık dışarda yatırım yapıyor.

4.Büyüme küresel ortalama ile karşılaştırmak doğru değil.

Türkiye gelişmekte olan bir ülkedir. Küresel ekonomi içinde hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkeler var.

Gelişmiş ülkelerde büyüme gelişmekte olan ülkelere göre daha düşüktür. Çünkü Gelişmiş ülkelerde GSYH büyüklüğü daha yüksektir. Söz gelimi 2022 ‘de;

ABD GSYH yüzde 2,6 büyüdü ve 25 trilyon 465 milyar dolar oldu. Yüzde 2,6 büyümenin GSYH katkısı **662 milyar** dolar oldu. Türkiye aynı yıl daha yüksek, yüzde 5,5 oranında büyüdü, bu büyümenin GSYH katkısı **49,8** milyar dolar oldu.

Bunun için bizim gibi gelişmekte olan bir ülkeyi diğer gelişmekte olan ülkelerle karşılaştırmak gerekir. 2023 yılında Türkiye’nin büyüme oranı gelişmekte olan ülkeler ortalaması kadar ve fakat 2023 tahmini daha düşük kalıyor. (Aşağıdaki tablo)

DÜNYA'DA VE TÜRKİYE'DE BÜYÜME				
YIL	KÜRESEL EKONOMİ	GELİŞMİŞ ÜLKELER ORTALAMASI	GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELER ORTALAMASI	TÜRKİYE
2022	3,5	2,6	4,1	5,5
2023	3	1,5	4	4
2024	2,9	1,4	4	3
Kaynak: IMF				

Depreme rağmen büyümeye gelince; deprem servet kaybına neden olur. Büyümeyi insan gücü kaybı, üretimde daralma nedeni ile olumsuz etkiler. Ama aynı zamanda molozların kaldırılması, yeni konteynerlerin ve binaların yapımı, işçi ve makine çalışması büyüme oranını artırır. Depreme rağmen büyüdüğümüz demek iktisadi açıdan yanlıştır.

İktisatta çok kullanılan bir örnektir; Bir binanın yıkımı servet kaybıdır. Ama yıkım nedeni ile makine ve emek katma değer yaratır ve büyüme artar.

Sonuç Hükümet bunları bilmiyor olamaz. Buna rağmen Türkiye'yi dünya büyüme ortalaması ile karşılaştırması ile yalnızca kendini kandırmış oldu. Hükümetin, bütçede kamuda yapılan israfı kaldıracağız ve yatırımların payını artıracamız demesi akla daha yakın olurdu.

5. Gelir dağılımı ve yoksullaşmaya girmiyorum. Zira herkes zaten yaşıyor.